“МТЕЛ” а.д. БАЊА ЛУКА

Консолидовани финансијски извјештаји
за годину која се завршава 31. децембра 2022. године и

Извјештај независног ревизора

САДРЖАЈ

	Страна
ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА	1 - 5
КОНСОЛИДОВАНИ ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ	
Консолидовани извјештај о добитку и губитку и осталом укупном резултату	6
Консолидовани извјештај о финансијском положају	7
Консолидовани извјештај о промјенама у капиталу	8
Консолидовани извјештај о новчаним токовима	9
Напомене уз консолидоване финансијске извјештаје	10 - 61

Tel: +387 51 225 011
Fax: +387 51 225 012
www.bdo.ba

Ive Andrića 15
78000 Banja Luka
Republika Srpska, BiH

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

АКЦИОНАРИМА И УПРАВНОМ ОДБОРУ "МТЕЛ" а.д. БАЊА ЛУКА

Мишљење

Извршили смо ревизију приложених консолидованих финансијских извјештаја "Мтел" а.д. Бања Лука и његових зависних друштава (заједно у даљем тексту "Група"), који обухватају консолидовани извјештај о финансијском положају на дан 31. децембра 2022. године и консолидовани извјештај о добитку и губитку и осталом укупном резултату, консолидовани извјештај о промјенама у капиталу и консолидовани извјештај о новчаним токовима за годину која се завршава на тај дан, као и напомене уз консолидоване финансијске извјештаје, укључујући и преглед значајних рачуноводствених политика.

По нашем мишљењу, приложени консолидовани финансијски извјештаји приказују истинито и објективно, по свим материјално значајним питањима, финансијску позицију Групе на дан 31. децембра 2022. године, као и резултате њеног пословања и токове готовине за годину која се завршава на тај дан у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања (МСФИ).

Основа за мишљење

Ревизију смо извршили у складу са Међународним стандардима ревизије (МСР). Наше одговорности у складу са тим стандардима детаљније су описане у одјељку нашег извјештаја *Одговорности ревизора за ревизију консолидованих финансијских извјештаја*. Ми смо независни у односу на Групу у складу са *Кодексом етике за професионалне рачуновође* Одбора за међународне етичке стандарде за рачуновође *(ИЕСБА Кодекс)* и испунили смо наше етичке одговорности у складу са ИЕСБА Кодексом. Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и одговарајући и да обезбјеђују основу за изражавање нашег мишљења.

Кључна питања ревизије

Кључна питања ревизије су она питања која су, по нашем професионалном просуђивању, била од највећег значаја у нашој ревизији консолидованих финансијских извјештаја текућег периода. Ова питања су обрађена у контексту ревизије консолидованих финансијских извјештаја у цјелини, као и у формирању нашег мишљења о њима и ми не изражавамо посебно мишљење о овим питањима.

(наставља се)

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

АКЦИОНАРИМА И УПРАВНОМ ОДБОРУ "МТЕЛ" а.д. БАЊА ЛУКА (Наставак)

Кључна питања ревизије (Наставак)

Кључно питање ревизије	Примјењене процедуре ревизије
1. **Признавање прихода** (тачност евидентирања прихода због сложености информационих система за генерисање прихода од извршених услуга) Напомена 5. уз консолидоване финансијске извјештаје	
Постоји инхерентни ризик у вези са тачношћу признатих прихода од извршених услуга који произилази из сложености информационих система (ИТ) Групе преко којих се мјери остварени саобраћај, тарифирање цијена, одобрени бесплатни саобраћај и остали попусти у процесу генерисања прихода. На бази спроведених процедура, нисмо идентификовали значајне налазе у односу на тачност евидентираних прихода за годину која се завршава на дан 31. децембра 2022. године.	Проценили смо најважније ИТ системе Групе за евидентирање оствареног саобраћаја, тарифирање цијена и фактурисање услуга купцима и спровели тестове релевантних контрола над овим системима, тестирали смо релевантне контроле над преносом података из одговарајућих информационих система у главну књигу, као и контроле над процесом плаћања рачуна од стране купаца и процесом рјешавања жалбених захтјева купаца. На бази узорка смо тестирали усаглашеност цијена и услова попуста на фактурама купаца са важећим цјеновником и условима попуста.

Кључно питање ревизије	Примјењене процедуре ревизије
2. **Разграничење прихода и расхода због процјена уговорених одобрених и остварених роминг попуста у међународном саобраћају** Напомене 24. и 34. уз консолидоване финансијске извјештаје	
Обрачунати нефактурисани приходи Групе од роминг попуста уговорених са другим операторима у међународном саобраћају, као и укалкулисани расходи за роминг попусте одобрене другим операторима од стране Групе су изабрани за кључно питање ревизије због тога што укључују значајан обим процјена руководства које се односе на испуњење услова из појединачних уговора са одређеним операторима. На бази спроведених процедура, нисмо идентификовали значајне налазе у односу на обрачунате попусте по основу оствареног роминг саобраћаја за годину која се завршава на дан 31. децембра 2022. године.	Прегледали смо уговоре са најзначајнијим операторима по оствареном приходу/расходу од роминг попуста, спровели смо тестове над узорком улазних/излазних рачуна према операторима и провјерили њихову тачност, као и усклађеност са условима дефинисаним у уговорима о роминг попустима. Извршили смо провјеру фактурисања износа роминг-а са обрачунима и поравнањима добијеним од клиринг кућа за годину која се завршава на дан 31. децембра 2022. године. Такође смо провјерили и конзистентност у примјени рачуноводствених политика Групе приликом евидентирања роминг попуста.

(наставља се)

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

АКЦИОНАРИМА И УПРАВНОМ ОДБОРУ “МТЕЛ” а.д. БАЊА ЛУКА (Наставак)

Кључна питања ревизије (Наставак)

Кључно питање ревизије	Примјењене процедуре ревизије
3. **Капитализација трошкова улагања у нематеријална улагања и некретнине, постројења и опрему, као и њихово вредновање након почетног признавања**, Напомене 12. и 13. уз консолидоване финансијске извјештаје	
Наведено кључно ревизорско питање је изабрано због тога што обухвата значајне процјене руководства Групе приликом саме капитализације трошкова улагања у софтвер и некретнине, постројења и опрему, као и приликом одређивања периода амортизације и накнадног одмјеравања надокнадиве вриједности ових средстава због релативно брзих технолошких промјена које су карактеристичне за телекомуникациону дјелатност.	Тестирали смо на бази узорка издатке Групе евидентиране на трошковима текућег периода, као и повећања која је Група током године евидентирала на нематеријалним улагањима и некретнинама, постројењима и опреми, са становишта испуњености критеријума за капитализацију издатака, односно њихово признавање као трошкова у текућем периоду. Анализирали смо процјене руководства Групе у вези са постојањем индикатора обезвређења нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме, као што су измјене у коришћењу, смањење тржишне вриједности, уочавање физичких оштећења и сл. Размотрили смо примјењене стопе амортизације у односу на животни вијек средстава, планове замјене средстава, претходна искуства код расходовања, као и остварене приходе и расходе од отуђења појединих средстава. Тестирали смо интерне контроле имплементиране од стране руководства Групе у овом процесу. На бази узорка смо провјерили аритметичку тачност обрачуна амортизације и упоредили стопе са претходним обрачунским периодом. Поред тога, тестирали смо инвестиције у току према старосној структури улагања, физичком стању, додатно капитализованим трошковима у току периода, моменту стављања у употребу и почетку амортизовања.
На бази спроведених процедура, нисмо идентификовали значајне налазе у односу на адекватност капитализације трошкова улагања у нематеријална улагања и некретнине, постројења и опрему, као и њихово накнадно вредновање након почетног признавања у години која се завршава на дан 31. децембра 2022. године.	

(наставља се)

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

АКЦИОНАРИМА И УПРАВНОМ ОДБОРУ "МТЕЛ" а.д. БАЊА ЛУКА (Наставак)

Одговорности руководства и лица овлашћених за управљање за консолидоване финансијске извјештаје

Руководство Групе је одговорно за састављање и истинито приказивање консолидованих финансијских извјештаја у складу са МСФИ, као и за оне интерне контроле које руководство одреди као неопходне у припреми консолидованих финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале усљед криминалне радње или грешке.

При састављању консолидованих финансијских извјештаја, руководство је одговорно за процјену способности Групе да настави пословање по начелу сталности, објелодањујући, када је то примјенљиво, питања која се односе на наставак пословања и коришћење рачуноводствене основе сталности пословања, осим уколико руководство не намјерава да ликвидира Групу или да обустави пословање, или нема другу реалну могућност осим да то уради.
Лица овлашћена за управљање одговорна су за надзор над процесом финансијског извјештавања Групе.

Одговорности ревизора за ревизију консолидованих финансијских извјештаја

Наш циљ је да се, у разумној мјери, увјеримо да консолидовани финансијски извјештаји у цјелини не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале усљед криминалне радње или грешке, и да издамо извјештај ревизора који садржи наше мишљење. Разумно увјеравање је висок ниво увјеравања, али није гаранција да ће ревизија извршена у складу са МСР увијек открити материјално значајан погрешан исказ када он постоји. Погрешни искази могу настати усљед криминалне радње или грешке и сматрају се материјално значајним уколико се може у разумној мјери очекивати да они, појединачно или у збиру, утичу на економске одлуке корисника које се доносе на основу ових консолидованих финансијских извјештаја.

Као саставни дио ревизије у складу са МСР, ми користимо професионално просуђивање и задржавамо професионални скептицизам током ревизије. Ми такође:

- Идентификујемо и процјењујемо ризике од материјално значајног погрешног исказа у консолидованим финансијским извјештајима, насталог усљед криминалне радње или грешке, осмишљавамо и извршавамо ревизорске процедуре које одговарају тим ризицима и прибављамо ревизијске доказе који су довољни и одговарајући да обезбиједе основу за наше мишљење. Ризик од неоткривања материјално значајног погрешног исказа насталог усљед криминалне радње је већи од ризика од материјално значајног погрешног исказа насталог усљед грешке, пошто криминална радња може подразумијевати тајне споразуме, фалсификовање, намјерне пропусте, лажне исказе или заобилажење интерне контроле.
- Сагледавамо интерне контроле које су релевантне за ревизију ради осмишљавања ревизијских поступака који су одговарајући у датим околностима, али не у циљу изражавања мишљења о дјелотворности интерних контрола Групе.
- Оцјењујемо адекватност примјењених рачуноводствених политика и оправданост рачуноводствених процјена и са њима повезаних објелодањивања извршених од стране руководства.

(наставља се)

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

АКЦИОНАРИМА И УПРАВНОМ ОДБОРУ “МТЕЛ” а.д. БАЊА ЛУКА (Наставак)

Одговорности ревизора за ревизију консолидованих финансијских извјештаја (наставак)

- Доносимо закључак о адекватности примјене начела сталности пословања од стране руководства и, да ли, на основу прибављених ревизијских доказа, постоји материјално значајна неизвјесност у вези са догађајима или околностима који могу изазвати значајну сумњу у погледу способности Групе да настави пословање по начелу сталности. Уколико закључимо да постоји материјално значајна неизвјесност, ми смо у обавези да скренемо пажњу у нашем извјештају ревизора на одговарајућа објелодањивања наведена у консолидованим финансијским извјештајима, или да модификујемо наше мишљење, уколико су таква објелодањивања неадекватна. Наши закључци се заснивају на ревизијским доказима прибављеним до датума нашег извјештаја ревизора. Међутим, будући догађаји или услови могу проузроковати да Група престане да послује у складу са начелом сталности.
- Дајемо оцјену опште презентације, структуре и садржаја консолидованих финансијских извјештаја, укључујући и објелодањивања, као и да ли консолидовани финансијски извјештаји приказују поткрепљујуће трансакције и догађаје на начин којим се постиже истинита и објективна презентација.
- Прибављамо довољно одговарајућих ревизијских доказа у вези са финансијским информацијама ентитета или пословним активностима у оквиру Групе ради изражавања мишљења о консолидованим финансијским извјештајима. Одговорни смо за усмјерење, надзор и вршење ревизије Групе. Ми смо искључиво одговорни за наше ревизорско мишљење.

Ми комуницирамо са лицима овлашћеним за управљање у вези са, између осталог, планираним обимом и временом ревизије и значајним налазима ревизије, укључујући и значајне недостатке у интерним контролама које идентификујемо током наше ревизије.

Такође обезбјеђујемо лицима овлашћеним за управљање изјаву да се придржавамо релевантних етичких захтјева у вези са независношћу и да ћемо им саопштити све односе и остала питања за које се у разумној мјери може очекивати да се одражавају на нашу независност, и, гдје је то примјенљиво, одговарајуће мјере заштите.

Од питања саопштених лицима овлашћеним за управљање, одређујемо она питања која су била од највећег значаја у ревизији консолидованих финансијских извјештаја текућег периода и, сходно томе, представљају кључна питања ревизије. Ми описујемо ова питања у нашем извјештају ревизора, осим уколико закон или регулатива искључују јавно објелодањивање у вези са питањем или, када, у изузетно ријетким околностима, одлучимо да питање не би требало да се саопшти у нашем извјештају због тога што се у разумној мјери може очекивати да негативне посљедице саопштавања превазиђу корист за јавни интерес од саопштавања тог питања.

Партнер ангажовања на ревизији чији је резултат рада овај извјештај независног ревизора је Тибор Флорјан.

Тибор Флорјан
Овлашћени ревизор и
Лице овлашћено за заступање

Друштво за консалтинг и ревизију БДО д.о.о.
Иве Андрића 15, Бања Лука
18. април 2023. године

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ О ДОБИТКУ И ГУБИТКУ И ОСТАЛОМ УКУПНОМ РЕЗУЛТАТУ
За годину која се завршава 31. децембра 2022. године
(У Конвертибилним маркама)

	Напомене	Година која се завршава 31. децембра 2022.	Година која се завршава 31. децембра 2021.
Приходи од продаје робе и услуга	5	499,432,390	498,257,769
Остали пословни приходи	6	31,706,355	19,206,676
Трошкови материјала, робе и везаних услуга	7	(57,792,498)	(66,628,992)
Трошкови запослених	8	(92,032,321)	(86,915,942)
Трошкови амортизације	12,13,14,18	(137,192,320)	(133,021,147)
Трошкови производних услуга	9	(102,680,954)	(107,641,578)
Остали пословни расходи	10	(35,964,154)	(30,096,284)
Финансијски приходи- каматоносни	11	628,869	770,983
Финансијски приходи- остали	11	1,622,261	255,709
Обезвређење финасијских средстава	22	(2,715,697)	(6,067,125)
Финансијски расходи	11	(10,555,634)	(8,994,072)
Учешће у резултату придружених друштава	15	876,860	2,768,316
Добитак прије опорезивања		**95,333,157**	**81,894,313**
Порез на добитак	36 (а)	(10,309,186)	(8,711,971)
Нето добитак		**85,023,971**	**73,182,342**
Остали укупни резултат, умањен за порезе:			
(а) Ставке које могу бити накнадно рекласификоване у добитке и губитке:			
Ревалоризационе резерве - актуарски губитак	31	98,849	(20,354)
Укупни остали резултат, умањен за порезе		98,849	(20,354)
Укупни резултат за годину		**85,122,820**	**73,161,988**
Нето добитак године који припада:			
Власницима Групе		85,023,971	73,182,342
Власницима учешћа без права контроле		-	-
		85,023,971	73,182,342
Укупни резултат за годину који припада:			
Власницима Групе		85,122,820	73,161,988
Власницима учешћа без права контроле		-	-
		85,122,820	**73,161,988**
Зарада по акцији:			
Основна и разријеђена зарада по акцији	38	0.1730	0.1489

Приложени консолидовани финансијски извјештаји Групе су утврђени од стране менаџмента "Мтел" а.д. Бања Лука дана 28. фебруара 2023. године.

Потписано у име Друштва и Групе:

др Јелена Триван	М.П.	Дејан Јокић
Генерални директор		Извршни директор за финансије

Напомене на наредним странама чине саставни дио ових консолидованих финансијских извјештаја.

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ
На дан 31. децембар 2022. године
(У Конвертибилним маркама)

	Напомене	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
АКТИВА			
Стална имовина			
Нематеријална улагања и *goodwill*	12	275,139,907	298,329,265
Некретнине и опрема	13	712,436,777	668,422,321
Имовина узета у закуп	14	41,109,598	49,334,177
Улагања у придружена друштва	15	206,497,294	201,518,849
Дугорочна потраживања и кредити	16	316,637	342,751
Остала улагања	17	2,047	12,878
Дугорочна средства по основу стицања уговора са купцима	18	9,896,662	8,204,511
Одложена пореска средства	36 (в)	882,406	1,044,982
		1,246,281,328	1,227,209,734
Обртна имовина			
Залихе	19	12,840,989	17,881,044
Имовина намијењена продаји		17,861	83,328
Купци	20	92,997,586	87,164,116
Потраживања за преплаћени порез на добитак	36 (д)	1,120,944	-
Друга потраживања	21	1,497,848	733,183
Депозити и потраживања за кредите	23	186,373	1,320,551
Активна временска разграничења	24	19,314,949	18,115,012
Готовина и готовински еквиваленти	25	24,594,033	19,667,558
		152,570,583	144,964,792
Укупна актива		**1,398,851,911**	**1,372,174,526**
ПАСИВА			
Капитал			
Акцијски капитал	26	491,383,755	491,383,755
Законске резерве	26	49,275,002	49,265,051
Ревалоризационе резерве - актуарски добици/(губици)		78,495	(20,354)
Остале резерве - резерве по основу инвестиционе обавезе	26	97,791,500	97,791,500
Нераспоређени добитак		40,473,425	40,248,384
		679,002,177	678,668,336
Дугорочне обавезе и резервисања			
Кредити и остале дугорочне обавезе	27	196,969,330	198,109,846
Обавезе за имовину узету у закуп	28	29,939,324	38,297,304
Обавезе за право на дистрибуцију ТВ садржаја	29	34,355,150	57,035,780
Остале дугорочне обавезе			
Разграничени приходи	30	12,367	24,734
Бенефиције за запослене	31	6,333,127	6,358,937
Резервисања	32	2,964,023	2,663,453
Одложене пореске обавезе	36 (г)	14,925,587	11,885,182
		285,498,908	314,375,236
Краткорочне обавезе			
Кредити и остале краткорочне обавезе	27	65,916,875	104,923,552
Обавезе за имовину узету у закуп	28	13,066,671	12,788,809
Обавезе за право на дистрибуцију ТВ садржаја	29	28,623,700	25,959,306
Добављачи	33	156,178,093	111,438,079
Пасивна временска разграничења	34	37,664,987	36,872,238
Бенефиције за запослене	31	815,635	793,596
Резервисања	32	2,905,906	2,968,775
Разграничени приходи	30	12,367	12,367
Обавезе за дивиденду	38	109,012,126	62,796,866
Обавезе за порез на добитак	36 (д)	-	439,987
Остале обавезе	35	20,154,466	20,137,379
		434,350,826	379,130,954
Укупна пасива		**1,398,851,911**	**1,372,174,526**

Напомене на наредним странама чине саставни дио ових консолидованих финансијских извјештаја.

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА НА КАПИТАЛУ
За годину која се завршава 31. децембра 2022. године
(У Конвертибилним маркама)

	Акцијски капитал	Законске резерве	Нереализовани (губици)/добици од финансијске имовине чија се фер вриједност мјери кроз остали укупни резултат	Остале резерве - резерве по основу инвестиционе обавезе	Ревалоризационе резерве - актуарски (губици)/добици	Нераспоређени добитак	Укупно
Стање, 1. јануар 2021. године	**491,383,755**	**49,209,597**	**(1,641)**	**97,791,500**		**44,517,676**	**682,900,887**
Нето добитак за годину	-	-	-	-	-	73,182,342	73,182,342
Рекласификација исказана у билансу успјеха	**-**	**-**	1641	**-**	**-**	-	1,641
Укупни остали резултат за годину	-	-	-	-	(20,354)	-	(20,354)
Укупни резултат за годину	**-**	**-**	**1,641**	**-**	**(20,354)**	**73,182,342**	**73,163,629**
Нето добици/губици године признати директно у капиталу						11,632	11,632
Расподјела добитка (Напомена 38):							
Дивиденде акционарима	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	(48,212,756)	(48,212,756)
Привремена дивиденда акционарима	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	(29,195,056)	(29,195,056)
Законске резерве	**-**	55,454	**-**	**-**	**-**	(55,454)	**-**
Стање, 31. децембар 2021. године	**491,383,755**	**49,265,051**	**-**	**97,791,500**	**(20,354)**	**40,248,384**	**678,668,336**
Нето добитак за годину	**-**	**-**	-	-	-	85,023,971	85,023,971
Укупни остали резултат за годину	**-**	**-**	-	-	98,849	-	98,849
Укупни резултат за годину	**-**	**-**	**-**	**-**	**98,849**	**85,023,971**	**85,122,820**
Нето добици године признати директно у капиталу	-	-	-	-	-	3,265	3,265
Расподјела добитка (*Напомена 38*):							
Дивиденде акционарима	-	-	-	-	-	(45,106,862)	(45,106,862)
Привремена дивиденда акционарима	-	-	-	-	-	(39,685,382)	(39,685,382)
Законске резерве	-	9,951	-	-	-	(9,951)	-
Стање, 31. децембар 2022. године	**491,383,755**	**49,275,002**	**-**	**97,791,500**	**78,495**	**40,473,425**	**679,002,177**

Напомене на наредним странама чине саставни дио ових консолидованих финансијских извјештаја.

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА
За годину која се завршава 31. децембра 2022. године
(У Конвертибилним маркама)

	Година која се завршава 31. децембра 2022.	Година која се завршава 31. децембра 2021.
Токови готовине из пословних активности		
Приливи од продаје и примљени аванси	480,095,730	492,219,229
Остали приливи из редовног пословања	3,315,494	4,415,668
Одливи за набавке материјала, горива, енергије и друге трошкове	(133,403,366)	(150,966,822)
Одливи по основу бруто зарада и накнада зарада	(91,982,100)	(81,066,427)
Одливи по основу камата	(7,796,726)	(7,498,298)
Одливи по основу пореза из резултата	(8,147,996)	(6,351,514)
Одливи по основу осталих дажбина	(19,391,884)	(19,196,523)
Нето прилив готовине из пословних активности	**222,689,152**	**231,555,313**
Токови готовине из активности пласирања и инвестирања		
Набавке некретнина, опреме и нематеријалних улагања	(85,377,048)	(91,134,992)
Приливи по основу продаје некретнина, опреме и нематеријалних улагања	513,872	222,680
Приливи од камата	626,733	762,300
Приливи по основу дугорочних финансијских пласмана	48,669	55,709
Приливи по основу краткорочних финансијских пласмана	1,130,358	8,809,202
Одливи по основу улога у зависна и придружена друштва	(4,107,243)	(22,695,173)
Нето одлив готовине из активности пласирања и инвестирања	**(87,164,659)**	**(103,980,274)**
Токови готовине из активности финансирања		
Приливи по основу дугорочних кредита	185,958,446	29,700,145
Приливи по основу краткорочних кредита	1,337,517	-
Одливи по основу дугорочних финансијских обавеза	(264,582,384)	(92,425,953)
Одливи по основу краткорочних кредита	(1,363,280)	(3,911,660)
Одливи за дивиденде и привремене дивиденде акционарима	(37,761,113)	(36,692,994)
Одливи по основу плаћања обавезе за закуп	(14,187,204)	(13,845,183)
Нето одлив готовине из активности финансирања	**(130,598,018)**	**(117,175,645)**
Нето повећање готовине и готовинских еквивалената	**4,926,475**	**10,399,394**
Готовина и готовински еквиваленти на почетку године	19,667,558	9,268,164
Готовина и готовински еквиваленти на крају године	**24,594,033**	**19,667,558**

Напомене на наредним странама чине саставни дио ових консолидованих финансијских извјештаја.

1. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Матично друштво "Мтел" а.д. (у даљем тексту: "Друштво") са сједиштем у Бањој Луци, Република Српска, Босна и Херцеговина, налази се на адреси Вука Караџића 2. Пуни пословни назив Друштва је "Телекомуникације Републике Српске" а.д. Бања Лука, а Друштво се у свом пословању користи са додатна два скраћена пословна имена – "Мтел" а.д. Бања Лука и "Телеком Српске" а.д. Бања Лука.

Већински власник Друштва је Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" а.д. Београд, Србија, које посједује 65.01% акција Друштва.

На дан 31. децембра 2022. године Друштво је, у свом власништву имало улоге у зависна друштва према сљедећој структури (заједно у даљем тексту - "Група"):

ЗАВИСНА ДРУШТВА	**Удио**	
Logosoft д.о.о. Сарајево, Босна и Херцеговина	100%	Друштво
Блицнет д.о.о. Бања Лука, Босна и Херцеговина	100%	Друштво
Финанц д.о.о. Бања Лука, Босна и Херцеговина	100%	Друштво

Рјешењем Окружног привредног суда у Бањој Луци, дана 12.09.2022. године, у регистар пословних субјеката овог суда се уписује статусна промјена спајање уз припајање друштва *Елта Кабел д.о.о. Добој* и друштва *Телрад Нет д.о.о. Бијељина* друштву стицаоцу *Блицнет д.о.о. Бања Лука*. Друштво стицалац *Блицнет д.о.о. Бања Лука* наставља да обавља све дјелатности које је обављало до дана припајања, као и дјелатности које су обављала друштва која су припојена.

На дан 31. децембра 2022. године Друштво је, у свом власништву имало улоге и у придружена друштва према сљедећој структури:

ПРИДРУЖЕНА ДРУШТВА	**Удио**	
МТЕЛ д.о.о. Подгорица, Црна Гора	49% 51%	Друштво Телеком Србија а.д. Београд
MTEL Global д.о.о. Београд, Србија	41% 59%	Друштво Телеком Србија а.д. Београд

На дан 31. децембра 2022 године, Група је имала 2,584 запослена (на дан 31. децембра 2021. године: 2,587 запослених).

Основна дјелатност Групе је пружање јавних телекомуникационих услуга, од којих је најзначајнија јавна телефонска услуга у фиксној и мобилној телекомуникацијској мрежи. Поред тога, Група нуди и остале телекомуникационе услуге које укључују услуге приступа интеренту, услуге закупа водова, услуге приступа мрежи за пренос података (мобилни интернет) и услуге преноса сигнала у сврху дистрибуције аудиовизуелних медијских услуга (сателитска телевизија, IPTV, услуге с додатом вриједности). Група такође пружа услуге и у области закупа, управљања и заштите телекомуникационе инфраструктуре.

На дан 31. децембра 2022. године, Група је обезбјеђивала телекомуникационе услуге за укупно 1,909,719 корисника (31. децембар 2021. године: 1,852,545 корисника).

Органи Друштва су: Скупштина акционара, Управни одбор, Извршни одбор, Генерални директор, Одбор за ревизију и интерни ревизор.

Генерални директор Друштва на дан 31. децембра 2022. године је: др Јелена Триван.

1. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ (Наставак)

Чланови Управног одбора на дан састављања ових консолидованих финансијских извјештаја су:

Владимир Лучић
Данијела Малетић
Дејан Царевић
Славко Митровић
Драшко Марковић
Бранко Маловић
Ненад Томовић

Чланови Извршног одбора на дан састављања ових консолидованих финансијских извјештаја су:

др Јелена Триван
Дејан Јокић
Милан Алексијевић
Милосав Парезановић
Никола Тацић

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ КОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД

2.1. Изјава о усаглашености

Приложени финансијски извјештаји представљају консолидоване финансијске извјештаје Групе и састављени су у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања (МСФИ).

2.2. Основе вредновања

Консолидовани финансијски извјештаји Групе су састављени по начелу набавне вриједности (историјског трошка), осим за ревалоризацију одређених финансијских инструмената, финансијске имовине чија се фер вриједност мјери кроз остали укупан резултат, који су вредновани по фер вриједности, као што је објашњено у рачуноводственим политикама за финансијске инструменте. Историјски трошак је генерално заснован на фер вриједности накнаде плаћене у замјену за робу и услуге.

Фер вриједност је цијена коју би примили од продаје имовине или платили за пренос обавеза у уобичајеној трансакцији између тржишних учесника на дан вредновања, без обзира да ли је та цијена директно провјерљива или процијењена коришћењем других техника вредновања. Приликом процјењивања фер вриједности имовине или обавеза, Група узима у обзир оне карактеристике имовине или обавеза које би узели у обзир и други учесници на тржишту приликом одређивања цијене имовине или обавеза на датум вредновања. Средства која су стечена куповином зависног друштва и која се појединачно могу идентификовати, као и стварне и потенцијалне обавезе у пословној комбинацији, иницијално су одмјерена по фер вриједности на дан стицања.

Консолидовани финансијски извјештаји Групе су састављени по начелу сталности пословања (going concern концепт), које подразумијева да ће Група наставити да послује у догледној будућности. Група улаже напоре да задржи и унаприједи тржишну позицију путем конвергентних и мултимедијалних услуга, ICT услуга, уређаја и опреме и модернизације мреже, као и ширењем на тржишту.

Група континуирано послује са нето добитком, детаљно прати ликвидност, доспијеће обавеза као и наплату потраживања. Група остварује новчане приливе из пословних активности, а има на располагању и екстерне изворе финансирања. Менаџмент Групе сматра да ће средства из екстерних извора финансирања заједно са очекиваним приливима из пословних активности бити довољна да Група испуни своје уговорне обавезе у 2022. години.

Као што је објелодањено у *Напоменама 1* и *15* уз ове консолидоване финансијске извјештаје, Друштво "Мтел" а.д. Бања Лука има улог у придруженом друштву "Мтел" д.о.о. Подгорица (Црна Гора) у којем посједује 49% удјела наведеног друштва и улог у друштву *MTEL Global* д.о.о. Београд, (Република Србија) у којем посједује 41% удјела, у којима има значајан утицај, односно моћ учествовања у одлучивању придружених ентитета по питању финансијских и оперативних одлука и политика, али не постоји контрола или заједничка контрола над тим пословним политикама и одлукама.

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ КОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД (Наставак)

2.3. Функционална валута и валута презентација

Износи у приложеним консолидованим финансијским извјештајима су изражени у Конвертибилним маркама (КМ) која представља функционалну и званичну извјештајну валуту у Републици Српској и Босни и Херцеговини.

2.4. Утицај и примјена нових и ревидованих МРС/МСФИ

Сљедећи нови стандарди, измјене постојећих стандарда и интерпретације издате од стране Одбора за међународне рачуноводствене стандарде ("IASB") и интерпретације издате од стране Комитета за међународне интерпретације финансијског извјештавања (“IFRIC”), су ступиле на снагу током текућег финансијског периода:

	На снази на дан или након
Нови стандарди и измјене постојећих стандарда на снази у текућем финансијском периоду	
МРС 41 „Пољопривреда“ и примјери везани за МСФИ 16 „Закупи“	1. јануара 2022.
МСФИ 1 „Прва примјена међународних стандарда финансијског извјештавања“ – Зависно друштво – прва примјена	1. јануара 2022.
МСФИ 3 „Пословне комбинације“ – Допуна референци на концептуални оквир	1. јануара 2022.
МСФИ 9 „Финансијски инструменти“ – Тест за престанак признавања финансијских обавеза	1. јануара 2022.
МРС 16 „Некретнине, постројења и опрема“ – Допуне	1. јануара 2022.
МРС 37 „Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина“ – Допуне	1. јануара 2022.

На дан одобравања ових финансијских извјештаја, сљедећи нови стандарди, измјене постојећих стандарда и нова тумачења постојећих стандарда, су издати, али нису постали ефективни:

	На снази на дан или након
Нови стандарди и измјене постојећих стандарда који су издати, а нису још увијек у примјени	
МРС 1 „Презентација финансијских извјештаја“ – Допуне класификација обавеза	1. јануара 2023.
МРС 1 „Презентација финансијских извјештаја“ – Објелодањивање рачуноводствених политика - Допуне	1. јануара 2023.
МРС 8 „Рачуноводствене политике, промјене рачуноводствених процјена и грешке“ – Допуна дефиниције рачуноводствених процјена	1. јануара 2023.
МРС 12 „Порези на добит“ – Одложени порез повезан са средствима и обавезама насталим из појединачне трансакције	1. јануара 2023.
МСФИ 17 “Уговори о осигурању” - Допуне	1. јануара 2023.

Менаџмент Групе је изабрао да не усвоји ове стандарде, измјене и тумачења прије него што они ступе на снагу.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА

3.1. Основе за консолидацију

а) Улагања у зависна друштва

Приложени консолидовани финансијски извјештаји за за годину која се завршава 31. децембра 2022. године укључују финансијске извјештаје Друштва ("Мтел" а.д. Бања Лука), финансијске извјештаје зависних друштава *Блицнет д.о.о.* Бања Лука, *Телрад Нет д.о.о.* Бијељина, *Елта-Кабел* д.о.о. Добој, *Финанц д.о.о*. Бања Лука и консолидоване финансијске извјештаје зависног друштва *Logosoft* д.о.о. Сарајево. У складу са одредбама МСФИ 10 "*Консолидовани финансијски извјештаји*", контрола консолидованих зависних друштава од стране Друштва се постиже уколико Друштво:

1) има моћ управљања над субјектом,
2) је изложено, или има права, на промјењиве приносе од свог учешћа у субјекту, и
3) има могућности кориштења своје моћи управљања субјектом да би се утицало на висину својих приноса.

Друштво врши поновну анализу да ли заиста контролише зависна друштва уколико дође до одређених чињеница и околности које дају назнаку да је било који од претходна три елемента контроле промијењен. Када Друштво има мање од потребне просте већине гласачких права, Друштво може да има контролу над зависним друштвом уколико су та гласачка права довољна да дају практичну могућност Друштву да једнострано усмјерава пословне активности зависног друштва.

Консолидација зависног друштва почиње од тренутка успостављања контроле Друштва над зависним друштвом, и престаје кад Друштво изгуби ту контролу. Приходи и расходи зависног друштва се укључују у консолидовани извјештај о добитку и губитку и осталом укупном резултату од датума када је Друштво стекло контролу над зависним друштвом до датума када је Друштво изгубило контролу над зависним друштвом. Сви износи имовине, обавеза, капитала, прихода, расхода и токова готовине који су настали из међусобних трансакција чланица Групе су у потпуности елиминисани приликом консолидације.

Logosoft д.о.о. Сарајево

Друштво је власник са 100% удјела у друштву *Logosoft* д.о.о Сарајево.

Зависно друштво *Logosoft* д.о.о. Сарајево је основано 1995. године као друштво за информатички инжењеринг. Прве активности зависног друштва биле су на пољу ICT системске интеграције, док након двије године од оснивања постаје први Интернет сервис провајдер у Босни и Херцеговини. Данас зависно друштво пружа услуге интернет приступа, телефоније и телевизије, продаје рачунарске опреме, као и услуге из области системске интеграције, едукације и консалтинга из области информационих технологија.

Блицнет д.о.о. Бања Лука, Босна и Херцеговина

Друштво је власник са 100% удјела у друштву Блицнет д.о.о. Бања Лука.

Зависно друштво Блицнет д.о.о. Бања Лука је основано 1992. године. Блицнет д.о.о. Бања Лука је један од већих кабловских оператора у Босни и Херцеговини који пружа услуге кабловске телевизије, интернета, фиксне и мобилне мреже, као и услуге из области системске интеграције. Рјешењем Окружног привредног суда у Бањој Луци, дана 12.септембра 2022. године, у регистар пословних субјеката овог суда се уписује статусна промјена спајање уз припајање друштва *Елта Кабел д.о.о. Добој* и друштва *Телрад Нет д.о.о. Бијељина* друштву стицаоцу *Блицнет д.о.о. Бања Лука*. Друштво стицалац *Блицнет д.о.о. Бања Лука* наставља да обавља све дјелатности које је обављало до дана припајања, као и дјелатности које су обављала друштва која су припојена.

Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Босна и Херцеговина

Друштво је у току извјештајног периода власник са 100% удјела у друштву Телрад Нет д.о.о. Бијељина које је, дана 12. септембра 2022. године, статусном промјеном спајања уз припајање престало да постоји и при томе сву своју имовину, укључујући права и обавезе пренијело је на друштво *Блицнет д.о.о. Бања Лука*. Друштво Телрад Нет д.о.о. Бијељина основано је 2011. године и било је регистровано за пружање услуге јавне фиксне мреже, VoIP и IP телефоније, кабловске телевизије, интернета и мобилне мреже.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (Наставак)

3.1. Основе за консолидацију (Наставак)

***а) Улагања у зависна друштва* (Наставак)**

Елта-Кабел д.о.о. Добој, Босна и Херцеговина

Друштво је у току извјештајног периода власник са 100% удјела у друштву Елта-Кабел д.о.о. Добој које је, дана 12. септембра 2022. године, статусном промјеном спајања уз припајање престало да постоји и при томе сву своју имовину, укључујући права и обавезе пренијело је на друштво *Блицнет д.о.о. Бања Лука*. Друштво Елта-Кабел д.о.о. Добој основано је 2001. године и било је регистровано за пружање услуге кабловске телевизије, интернета и фиксне мреже.

Финанц д.о.о. Бања Лука

Друштво је власник са 100% удјела у друштву *Финанц* д.о.о. Бања Лука.

Зависно друштво *Финанц* д.о.о. Бања Лука основано је 2002. године и пружа услуге посредовања у продаји е-допуна и бројева, скреч ваучера, USB модема као и закључивање корисничких уговора са потенцијалним корисницима услуга Друштва. Осим наведеног, зависно друштво се бави и пружањем процесинг услуга.

б) Пословне комбинације

Пословне комбинације се обрачунавају коришћењем метода стицања.

На датум стицања, стечена препознатљива средства и преузете обавезе се признају по фер вриједности, осим што се:

- Одложена пореска средства и обавезе или средства и обавезе повезана са аранжманима накнада запосленима признају у складу са IAS 12 "*Порези на добитак"* и IAS 19 "*Накнаде запосленима"*, датим редослиједом*;*
- Обавезе и инструменти капитала у вези са аранжманима плаћања акцијама стеченог ентитета, или аранжмана плаћања акцијама Групе којима се замјењују аранжмани плаћања акцијама стеченог лица, вреднују се у складу са МСФИ 2 "*Плаћање акцијама*" на датум стицања; и
- Средства (или групе за отуђење) која су класификована као намијењена продаји у складу са МСФИ 5 "*Стална средства намијењена продаји и пословање које се обуставља*" вреднују у складу са поменутим стандардом.

в) Goodwill

Goodwill се признаје као износ за који трошак пословне комбинације премашује учешће стицаоца у нето фер вриједности препознатљиве имовине, обавеза и потенцијалних обавеза. Уколико, након поновљене процјене, нето износ препознатљивих стечених средстава и преузетих обавеза на дан стицања превазилази збир пренијете накнаде, износа мањинског интереса у стеченом лицу, ако исти постоје, и фер вриједности претходног власничког удјела стицаоца (ако такав постоји), износ тог вишка се одмах признаје у добитку и губитку као добитак по основу повољне куповине.

Goodwill настао по основу прибављања пословне комбинације води се по набавној цијени утврђеној на дан стицања пословања, умањено за акумулиране губитке по основу обезвређења (ако такви постоје). За потребе тестирања обезвређења, *goodwill* се распоређује на сваку јединицу која генерише токове готовине (или групу јединица које генеришу токове готовине) за коју се очекује да ће имати користи од синергије из дате комбинације.

Јединица која генерише токове готовине на коју је *goodwill* распоређен тестира се на обезвређење једном годишње или онда када постоје индиције да је иста обезвређена. Уколико је наплативи износ јединице која генерише токове готовине мањи од његове књиговодствене вриједности, губитак по основу обезвређења алоцира се првобитно у циљу свођења књиговодствене вриједности *goodwill-a* распоређеног на јединицу, а потом пропорционално на остала средства дате јединице на основу књиговодствене вриједности сваког средства у јединици. Било који износ губитка по основу обезвређења признаје се директно у извјештају о добитку и губитку у оквиру консолидованог извјештаја о укупном резултату. Губитак по основу обезвређења *goodwill-a* не поништава се у наредним периодима. Након отуђења одговарајућих јединица токова готовине, приписиви износ *goodwill-a* узима се у обзир приликом одређивања добитка и губитка по основу отуђења.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (Наставак)

3.1. Основе за консолидацију (Наставак)

г) Улагања у придружена друштва

Придружено друштво је друштво у којем Група има значајан утицај. Значајан утицај је моћ учествовања у одлучивању придруженог ентитета по питању финансијских и оперативних одлука и политика, али није контрола или заједничка контрола над тим пословним политикама и одлукама.

Резултати, имовина и обавезе придруженог ентитета су укључени у приложене консолидоване финансијске извјештаје коришћењем методе удјела. Према методи удјела, улагање се почетно признаје по набавној вриједности (висини инвестиције), а затим се, након датума стицања књиговодствена вриједност повећава или смањује да би се признао удио Групе у добитку или губитку придруженог друштва. Удио Групе у добитку или губитку придруженог друштва у који се инвестира признаје се у добитку или губитку Групе. Када удио Групе у губицима придруженог друштва премаши учешће у капиталу Групе у датом лицу (што укључује било какве дугорочне интересе који, у суштини, чине дио нето улагања Групе у дато придружено друштво), Група престаје да признаје свој удио у будућим губицима. Додатни губици се признају само у мјери у којој је Група стекла законску или стварну обавезу или вршила исплату у име придруженог друштва.

Било који износ којим трошак набавке превазилази удио Групе у нето фер вриједности препознатљивих средстава, обавеза и потенцијалних обавеза придруженог друштва признат на дан прибављања, води се као *goodwill* укључен у књиговодствену вриједност улагања. Било који износ којим удио Групе у нето фер вриједности препознатљивих средстава, обавеза и потенцијалних обавеза придруженог друштва превазилази стечена средства, након поновне процјене, признаје се одмах на добитку и губитку.

Захтјеви МСФИ 9 користе се у одређивању да ли је потребно признати губитак по основу обезвређења (импаритетни губитак) улагања Групе у придружено друштво. Када је потребно, укупна књиговодствена вриједност улагања (заједно са *goodwill*-ом) тестира се на обезвређење у складу са МРС 36 “Обезвређење средстава”, као јединствено средство, и пореди се његова наплатива вриједност (која представља употребну вриједност или фер вриједност умањену за трошкове продаје, која год од ове двије вриједности је виша) са његовом књиговодственом вриједношћу. Признати износ импаритетног губитка улази у књиговодствену вриједност улагања. Укидање неког износа импаритетног губитка признаје се у складу са МРС 36 у мјери у којој се наплативи износ инвестиције касније повећава.

Када лице у оквиру Групе послује са придруженим друштвом, добици и губици настали на основу трансакција са придруженим друштвом признају се у консолидованим финансијским извјештајима Групе у мјери у којој улагања у придружена друштва нису повезана са Групом.

На дан 31. децембра 2022. године, Друштво је имало и 49% учешћа у придруженом друштву МТЕЛ д.о.о. Подгорица (Црна Гора), док је преосталих 51% удјела у власништву крајњег матичног власника Групе – Телеком Србија а.д. Београд, те 41% учешћа у придруженом друштву *MTEL Global* д.о.о. Београд (Република Србија), док је преосталих 59% удјела у власништву крајњег матичног власника Групе – Телеком Србија а.д. Београд.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (Наставак)

3.2. Приходи

Признавање прихода

Група признаје приходе када испуни обавезе извршења преносом обећане робе или услуга купцу. Обавеза извршења је испуњена када купац стекне контролу над добрима или услугом.

Трансакциона цијена је одређена на основу утврђене цијене за појединачне ставке, ако постоје, или је заснована на процијењеној цијени коју Група очекује да реализује под датим тржишним условима.

Група врши процјене које утичу на утврђивање висине и временског распореда признавања прихода од уговора са купцима што укључује утврђивање момента испуњавања обавеза извршења као и одређивање трансакционе цијене која је алоцирана на исте. За обавезе извршења које Група испуњава током времена користи се метода излаза заснована на протеклом времену и приход се признаје пропорционално на мјесечном нивоу, јер је трансакциона цијена, која је алоцирана на те услуге, призната у времену иницијалне продајне трансакције и реализована у току периода извршења услуге (до двије године до када су услуге наручене заједно са робом). За обавезе извршења које Група испуњава у одређеном тренутку, приход се признаје једнократно, у моменту извршења обавезе, када је роба испоручена и услуге пружене.

Код уговора који су у складу са захтјевима МСФИ 15, приходи се признају на бази фактурисане реализације. Група има право да захтијева од купца онај износ који директно одговара вриједности услуге пружене у уговореном периоду у којем је Група фактурисала одређени износ за пружену услугу. Приходе од продаје највећим дијелом чине приходи од говорног саобраћаја у оквиру телефонске услуге у фиксној и мобилној мрежи, мјесечне претплате обрачунате за коришћење услуга (услуга приступа интернету, телефонска услуга у фиксној и мобилној мрежи, интегрисане услуге), приходи од продаје везаних услуга, интерконекције и осталих сличних услуга.

3.2.1. Приходи од услуга фиксне мреже

Приходи од телефонског саобраћаја (фиксна мрежа) се обрачунавају по оствареном саобраћају. Приходи остварени од мјесечних претплата за пружену телефонску услугу у фиксној мрежи се фактуришу мјесечно за протекли мјесец. Приходи од укључивања нових претплатника телефонских услуга у фиксној мрежи представљају приходе по основу фактурисане надокнаде за укључење нових претплатника. Приходи од нових прикључака се евидентирају у периоду у коме је корисник прикључен.

Приходи од интерконекције са домаћим операторима остварују се приступом мрежи, којим се успоставља физичко и логичко повезивање телекомуникационих мрежа како би се корисницима услуга, прикљученим на различите мреже, омогућила директна и индиректна комуникација. Приходи и расходи остварени по основу интерконекције исказују се у бруто износима.

Приход од услуга преноса сигнала у сврху дистрибуције аудиовизуелних медијских услуга представља приход који је остварен од мјесечних претплата за пружање услуге сателитске телевизије и IPTV услуге, од прикључка наведних услуга као и од осталих додатних услуга.

3.2.2. Приходи од услуга мобилне мреже

Приходи од мобилних телекомуникационих услуга се углавном односе на приходе остварене од коришћења телефонске услуге у мобилној мрежи (говорни саобраћај, SMS поруке) и услуге преноса података (мобилни интерент), које могу да буду са *prepaid* или *postpaid* начином плаћања, као и на приходе од прикључака и приходе од додатних услуга.

Приходи од услуга телефонског саобраћаја се признају на основу оствареног саобраћаја. Нефактурисани, а остварени приход од услуга мобилне мреже који је остварен у периоду од тренутка фактурисања до краја периода се обрачунава, а неостварени приход до истека обрачунског периода се разграничава.

Приход од пружених *prepaid* услуга се признаје у моменту продаје *prepaid* допуна, а на крају обрачунског периода исти се разграничава за износ нереализованих прихода. Ови приходи се, на основу коришћених услуга, разграничавају током периода у којем се пружа услуга. Неактивне допуне и допуне којима је истекао временски период права коришћења, признају се као приход по истеку датума коришћења.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (Наставак)

3.2. Приходи (Наставак)

3.2.3. Приходи од интегрисаних услуга

Приход од интегрисаних услуга представља приход од интегрисане понуде услуга фиксне телефоније, мобилне телефоније, услуга приступа интернету путем фиксне и/или мобилне мреже, IPTV услуге и услуга сателитске телевизије, које су организоване у одговарајуће пакете услуга који садрже од двије до четири наведене телекомуникационе услуге.

3.2.4. Приходи од услуга приступа интернету

Приход од услуге приступа интернету укључује приход од услуга давања приступа интернету путем фиксне мреже која се реализује кроз приступну мрежу путем технологија ADSL, VDSL или GPON и приход од директног приступа интернету који се остварује обезбјеђивањем линка корисницима за приступ интернету за одређене брзине, уз посебан опсег јавних IP адреса, DNS *hosting* домена са или без регистрације интернет домена и техничком подршком.

3.2.5. Приходи од продаје везаних услуга

Приходи од продаје пакета хардвера у склопу коришћења јавне телекомуникационе услуге приказани су у оквиру ставке приходи од продаје везаних услуга, и признају се у моменту продаје, односно уручења пакета хардвера кориснику услуге и када су сви припадајући трошкови признати у извјештају о добитку и губитку.

Уколико се ради о уговору са више елемената, укупна цијена трансакције се алоцира на индивидуалне обавезе извршења. Као резултат тога приход од испоручених хардвера признаје се по пропорционалној вриједности трансакционе цијене као ставка прихода од продаје везаних услуга.Трансакциона цијена је одређена на основу утврђене цијене за појединачне ставке, ако постоје, или је заснована на процијењеној цијени коју Група очекује да реализује под датим тржишним условима.

3.2.6. Приходи и расходи од услуга међународног обрачуна

Приходи/расходи од јавне телефонске услуга у фиксној и мобилној телекомуникационој мрежи остварени у међународном телефонском саобраћају признају се на бази оствареног саобраћаја обрачунатог по уговореној тарифи иностраног оператора преко чије мреже се саобраћај реализује.

Група је закључила споразуме за међународни саобраћај у фиксној и мобилној мрежи. Приходи (расходи) и потраживања (обавезе) који су произашли из ових споразума су приказани у пратећим финансијским извјештајима и односе се на приходе и расходе од међународних долазних, односно одлазних позива остварених са земљама са којима је Група успоставила директан обрачун међународног телефонског саобраћаја. Дио остварених прихода, односно расхода, по наведеном основу, евидентиран је на основу процјене извршене у складу са интерним обрачунима оствареног саобраћаја.

Група признаје приход (потраживања) само када се он може утврдити са поузданом сигурношћу. Ако постоје докази да неки расход (обавеза) може настати, врши се резервисање на терет трошкова, у случају да је могуће извршити процјену. Тамо гдје није могуће проценити износ неке обавезе врши се одговарајуће објелодањивање.

Приходи од роминга и трошкови роминга према иностраним операторима се исказују у вриједностима добијеним од клириншке куће. Приходи и трошкови роминга признају се у бруто износу, на бази оствареног саобраћаја у току периода.

3.2.7. Остали приходи

Остали приходи обухватају приходе од осталих телекомуникационих услуга као што су изнајмљивање телефонских капацитета – водова, листинг позива, услуге говорне поште и сл, те приходе од активирања интерних учинака који се односе на трошкове зарада запослених који раде на изградњи мреже, као и на капиталним инвестиционим пројектима. Наведени приходи евидентирају се у периоду у коме су настали.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (Наставак)

3.3. Закупи

Група као закупопримац

Закупопримац на почетку уговора процјењује да ли он представља уговор о закупу, односно да ли садржи елементе закупа. Уговор је уговор о закупу, односно садржи елементе закупа уколико се њиме уступа право контроле над коришћењем одређене имовине током датог периода у замјену за накнаду.

Група у складу са МСФИ 16 признаје имовину са узету у закуп и садашњу вриједност обавезе по уговору о закупу узимајући у обзир уговорена плаћања, период трајања закупа и дисконтну стопу. Почетно мјерење имовине узете у закуп врши се према трошку укључујући износ почетно мјерене обавезе за имовину узету у закуп, све почетне директне трошкове, те процијењене трошкове демонтаже, обнављања локације или враћања имовине у првобитно стање, осим ако су такви трошкови нематеријални.

Приликом процјене периода трајања закупа узима се у обзир период без могућности отказивања, опциони период за продужетак закупа, те вјероватноћа да ће Група користити или неће користити ову опцију.

Обавеза за имовину узету у закуп мјери се по садашњој вриједности свих плаћања у вези са закупом која нису извршена на дан признавања. Ова плаћања се дисконтују по каматној стопи садржаној у закупу, односно по инкременталној каматној стопи задуживања.

Краткорочни закуп је закуп који на датум почетка закупа има раздобље закупа од највише 12 мјесеци и који не садржи могућност куповине предметне имовине. Сва плаћања повезана са оваквим закупом се признају као трошак на праволинијској основи током трајања закупа *(Напомена 9)*.

Група као закуподавац

Закуподавац сваки свој закуп класификује као пословни или као финансијски закуп. Закуп се класификује као финансијски ако се њим преносе суштински сви ризици и користи повезани са власништвом над предметном имовином, док се код пословног закупа не преносе суштински сви ризици и користи повезани с власништвом над датом имовином.

Група плаћања по основу пословног закупа признаје као приход на праволинијској основи током трајања закупа. Почетни директни трошкови настали у вези са добијањем пословног закупа додају се књиговодственој вриједности предметне имовине и признају се као расход током трајања закупа на истој основи као и приход од закупа.

3.4. Стране валуте

Монетарна имовина и обавезе, деноминоване у страним валутама су прерачунате у њихову противвриједност у Конвертибилним маркама по званичном курсу важећем на дан извјештаја о финансијском положају.

Немонетарне ставке мјерене по историјском трошку у страној валути преводе се коришћењем курса на датум трансакције. Немонетарне ставке које се одмјеравају по фер вриједности у страној валути преводе се коришћењем курса на датум када је фер вриједност одређена.

Пословне промјене у страним средствима плаћања током године прерачунавају се у Конвертибилне марке по званично важећем курсу на дан сваке промјене, а настале позитивне и негативне курсне разлике евидентирају се у корист или на терет извјештаја о добитку и губитку у оквиру финансијских прихода, односно финансијских расхода (*Напомена 11*).

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (Наставак)

3.5. Порез на добитак

Порез на добитак обухвата текући порез на добитак и одложене порезе на добитак. Текући и одложени порез на добитак се признају у извјештају о добитку и губитку, осим ако нису настали из пословних комбинација или ставки признатих директно у капиталу, односно у осталом укупном резултату.

Текући порез на добитак представља износ који се обрачунава и плаћа у складу са Законом о порезу на добитак. Текући порез на добитак представља износ који се обрачунава примјеном прописане пореске стопе од 10% на основицу утврђену пореским билансом, коју представља износ добитка прије опорезивања по одбитку ефеката усклађивања прихода и расхода.

Одложени порез на добитак се обрачунава коришћењем методе утврђивања обавеза према финансијским извјештајима, за привремене разлике произашле из разлике између пореске основе имовине и обавеза у извјештају о финансијском положају и њихове књиговодствене вриједности.

Важеће пореске стопе на дан извјештаја о финансијском положају или пореске стопе које су након тог дана ступиле на снагу, користе се за утврђивање разграниченог износа пореза на добитак за који се очекује да ће бити примијењен приликом укидања привремених разлика.

Одложене пореске обавезе се признају за све опорезиве привремене разлике. Одложена пореска средства се признају за све одбитне привремене разлике и ефекте пореских губитака и пореских кредита, који се могу преносити у наредне фискалне периоде, до степена до којег ће вјероватно постојати опорезиви добитак од којег се пренијети порески губитак и кредити могу умањити.

Модел за обрачун расхода амортизације у пореском билансу односи се на формирање четири групе сталних средстава, са одговарајућим амортизационим стопама, при чему је прописан појединачан и групни обрачун расхода амортизације.

Прописане пореске стопе амортизације дате су у прегледу како слиједи:

	Стопа која се признаје у пореском билансу (%)
Појединачни обрачун амортизације - пропорционална метода	
Непокретности и постројења	3%
Нематеријална средства, осим софтвера	10%
Групни обрачун амортизације - дегресивна метода	
Компјутери, информациони системи, софтвери и сервери	40%
Опрема и остала средства	20%

Опорезива привремена разлика настала као разлика између књиговодствене вриједности средства и његове пореске основице, признаје се као одложена пореска обавеза када је пореска амортизација убрзана, односно одложено пореско средство ако је пореска амортизација спорија од рачуноводствене амортизације.

3.6. Нематеријална имовина

Нематеријална имовина се састоји од *goodwill*-а, односа са купцима, базе посредника, жига, телекомуникационих лиценци, софтвера и осталих лиценци.

Телекомуникационе лиценце, купљени софтвери и остале лиценце су исказани по набавној вриједности, умањени за исправку вриједности и укупне евентуалне акумулиране губитке усљед умањења вриједности. Набавну вриједност чини вриједност по фактури добављача укључујући царине, порезе који се не могу рефундирати и све друге трошкове довођења средства у стање функционалне приправности. Набавна вриједност умањена је за све примљене попусте и/или рабате. Телекомуникационе лиценце се амортизују равномјерно током вијека коришћења лиценци, а у складу са МРС 38 “Нематеријална улагања”.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (Наставак)

3.6. Нематеријална имовина (Наставак)

Односи са купцима, који представљају уговорне односе са корисницима, база посредника која се односи на уговоре са различитим посредницима, као и жиг признати су по процијењеној вриједности након пословне комбинације преузимања зависних друштава, умањени за исправку вриједности и укупне евентуалне акумулиране губитке усљед умањења вриједности.

3.7. Некретнине и опрема

Некретнине и опрема су исказани по набавној вриједности и умањени за исправку вриједности и укупне евентуалне акумулиране губитке због умањења вриједности.

Набавну вриједност чини вриједност по фактури добављача укључујући царине, порезе који се не могу рефундирати и све друге трошкове довођења средства у стање функционалне приправности. Набавна вриједност умањена је за све примљене попусте и/или рабате. Набавна вриједност изграђених некретнина и опреме је њихова набавна вриједност на датум када су изградња или развој завршени.

Под некретнинама и опремом сматрају се она средства чији је очекивани корисни вијек употребе дужи од једне године. Добици или губици који се јављају приликом расходовања или продаје некретнина и опреме, исказују се у извјештају о добитку и губитку као дио осталих пословних прихода или осталих пословних расхода.

Адаптације, обнављања и поправке које продужавају вијек кориштења средства, увећавају вриједност основног средства. Оправке и одржавања се евидентирају на терет текућег обрачунског периода и приказују као трошкови пословања.

3.8. Дугорочна средства по основу стицања уговора са купцима

Дугорочна средства по основу стицања уговора са купцима произилазе из трошкова извршења или добијања уговора, а који се у складу са МСФИ 15 капитализују и признају у току просјечног трајања уговора са купцем.

3.9. Амортизација

Стопа амортизације се утврђује на основу процијењеног корисног вијека употребе нематеријалних улагања, некретнина и опреме. Стопа амортизације која се примјењује на неко средство преиспитује се најмање на крају сваке пословне године и, ако постоје значајне промјене у очекиваној динамици трошења будућих економских користи које су садржане у средству, стопа амортизације се мијења како би се одразила промијењена динамика. Таква промјена се евидентира као промјена рачуноводствене процјене у складу са МРС/МСФИ. Менаџмент Групе доставља сваку промјену стопа амортизације за групу средстава Управном одбору на усвајање.

Основица за обрачун амортизације је набавна вриједност нематеријалних улагања, некретнина и опреме умањена за процијењени евентуални остатак вриједности. Амортизација се обрачунава примјеном пропорционалног метода.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (Наставак)

3.9. Амортизација (Наставак)

Примјењене стопе амортизације за поједине групе некретнина, опреме и нематеријалних улагања у години која се завршава 31. децембра 2022. године, су сљедеће:

	Стопа амортизације (%)
Лиценце за кориштење радиофреквенцијског спектра	6.67%
Лиценце и апликативни софтвери	6.67% - 20%
Грађевински објекти	1% - 12.50%
Антенски стубови	1% - 3.33%
Дистрибутивна канализација и мрежа	1%
Комутациони системи и сервисне платформе	5% - 33.33%
Транспортна мрежа	5% - 25%
Бежична приступна мрежа	6.67% - 20%
Опрема у приступној мрежи и терминална опрема	1% - 25%
Рачунарска опрема	6.67% - 25%
Канцеларијска и остала опрема	6.67% - 20%

3.10. Стална имовина намијењена продаји

Стална имовина намијењена продаји класификује се као намијењена продаји уколико ће се њена књиговодствена вриједност повратити у продајној трансакцији прије него континуираном употребом. Овај се услов сматра испуњеним само онда када је продаја врло вјероватна и ако је стално средство (или група намијењена отуђењу) у сваком моменту расположиво за продају у свом садашњем стању. Менаџмент мора уложити напоре да прода таква средства, а очекује се да ће се средства од дате продаје квалификовати за признавање у року од годину дана од датума класификације. Стална имовина или групе за отуђење класификоване као намијењене за продају вреднују се по њиховом претходном књиговодственом износу или по фер вриједности умањеној за трошкове продаје, у зависности од тога која од ове двије вриједности је нижа.

3.11. Умањење вриједности нефинансијске имовине

На сваки датум извјештаја о финансијском положају, Група преиспитује књиговодствене износе својих нефинансијских средстава (осим залиха и одложених пореских средстава) да би се утврдило постоје ли наговјештаји да је дошло до губитака усљед умањења вриједности наведене имовине. Ако постоје такве назнаке, процјењује се надокнадиви износ средства да би се могао утврдити евентуални губитак настао умањењем. Ако није могуће проценити надокнадиви износ појединог средства, Група процјењује надокнадиви износ јединице која генерише готовину, а којој то средство припада.

Надокнадива вриједност средства (или његове јединице која генерише готовину) је фер вриједност умањена за трошкове продаје или вриједност у употреби, зависно од тога која је виша. За потребе процјене вриједности у употреби, процијењени будући новчани токови дисконтују се до садашње вриједности примјеном дисконтне стопе прије опорезивања која одражава садашњу тржишну процјену временске вриједности новца и ризике специфичне за то средство.

Уколико је процијењени надокнадиви износ средства (или јединице која генерише готовину) нижи од књиговодствене вриједности, књиговодствена вриједност средства (или јединице која генерише готовину) се умањује до надокнадивог износа, а импаритетни губитак се признаје као расход периода.

На сваки дан извјештавања врши се преиспитивање да ли постоје назнаке да су претходно признати импаритетни губици умањени или више не постоје. Импаритетни губитак се поништава уколико постоји промјена у процијењеном надокнадивом износу.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (Наставак)

3.11. Умањење вриједности нефинансијске имовине (Наставак)

Код накнадног поништења губитка од умањења вриједности, књиговодствени износ средства (јединице која генерише готовину) повећава се до ревидованог процијењеног надокнадивог износа тог средства, при чему већа књиговодствена вриједност не премашује књиговодствену вриједност која би била утврђена да у претходним годинама није било признатих губитака на том средству (јединици која генерише готовину) усљед умањења вриједности. Поништење губитка од умањења вриједности одмах се признаје као приход.

На дан 31. децембра 2022. године, на основу процјене менаџмента Групе, не постоје индикације да је вриједност сталне имовине обезвријеђена.

3.12. Финансијски инструменти

Класификација финансијских инструмената врши се на основу процјене њиховог садржаја при првом признавању на:

1) финансијску имовину,
2) финансијске обавезе, или
3) власничке инструменте.

Финансијска имовина

Финансијска имовина се признаје када Група постане једна од страна у уговорним одредбама инструмента. Почетно признавање финансијске имовине врши се према њеној фер вриједности. Трошкови трансакције директно приписиви стицању, се укључују у почетно процјењивање цјелокупне финансијске имовине, осим у случају када се ради о финансијској имовини која се вреднује по фер вриједности кроз биланс успјеха. Изузетно од наведеног, почетно признавање потраживања од купаца која немају значајну финансијску компоненту, се врши према њиховој трансакционој цијени.

Након почетног признавања, финансијска имовина се мјери по:

1) амортизованом трошку,
2) фер вриједности кроз остали укупни резултат, и
3) фер вриједности кроз биланс успјеха.

Финансијска имовина се мјери по амортизованом трошку уколико се држи унутар пословног модела чији је циљ држање финансијске имовине како би се наплатили уговорени новчани токови и уколико, у уговореним условима финансијске имовине на одређени датум настају новчани токови који су само плаћање главнице и камате на преостали дио дуга, осим ако се иницијално неопозиво признаје по фер вриједности кроз биланс успјеха (ако то доводи до значајног смањења/елиминације рачуноводствене неусклађености).

Финансијска имовина се мјери по амортизованом трошку, примјеном методе ефективне каматне стопе.

Ефективна каматна стопа израчунава се на основу процјене токова готовине, не укључујући очекиване кредитне губитке. Једном обрачуната приликом иницијалног признавања, ефективна каматна стопа се користи приликом наредних обрачуна прихода од камата (заснована на бруто књиговодственој вриједности или амортизованом трошку, а у зависности од нивоа умањења имовине). Приход од камате се признаје примјеном ефективне каматне стопе, осим у случају краткорочних потраживања, гдје би признавање прихода било нематеријално. Вриједност финансијске имовине се умањује путем исправке вриједности.

Приликом обрачуна исправке вриједности Група примјењује модел очекиваног кредитног губитка тако што разматра вјероватноћу настанка неизвршења обавезе друге уговорне стране током очекиваног уговореног рока трајања финансијске имовине. Група врши анализу потраживања груписаних на бази различитих карактеристика купаца и трендова историјских губитака.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (Наставак)

3.12. Финансијски инструменти (Наставак)

Финансијска имовина (Наставак)

Финансијска имовина која се мјери по фер вриједности кроз остали укупни резултат уколико се држи унутар пословног модела чији је циљ постигнут наплатом уговорних новчаних токова и продајом финансијске имовине и уколико, у уговореним условима финансијске имовине на одређени датум настају новчани токови који су само плаћање главнице и камате на преостали дио дуга, осим ако се иницијално неопозиво признаје по фер вриједности кроз биланс успјеха (ако то доводи до значајног смањења/елиминације рачуноводствене неусклађености).

При почетном признавању субјект може неопозиво одлучити да у осталом укупном резултату презентује накнадне промјене фер вриједности улагања у власнички инструмент, а да притом није ријеч о улагању које се држи ради трговања нити о непредвиђеним износима које је купац признао у оквиру пословних комбинација, на које се примјењује МСФИ 3.

Та одлука доноси се за сваки појединачни инструмент (односно акцију). Износи признати у осталом укупном резултату не смију се накнадно преносити у рачун добити и губитка. Међутим, субјект може преносити кумулативну добит или губитак унутар власничког капитала. Дивиденде на таква улагања признају се у рачуну добити и губитка у складу са МСФИ 9, осим ако је јасно да дивиденда представља поврат дијела трошкова улагања.

Финансијска имовина престаје да се признаје када је измирена, поништена, истекла, отписана или пренесена. Преноси се признају као престанак признавања уколико су сви битни ризици и користи пренесени, уколико нису пренесени, имовина наставља да се признаје.

Уколико ризици и користи нису пренесени или задржани, имовина се не признаје уколико контрола над имовином није пренесена.

Накнадно реализовани или наплаћени финансијски пласмани, дати аванси и потраживања признају се као приход текућег обрачунског периода.

Финансијска имовина се мјери по фер вриједности кроз биланс успјеха само ако финансијска имовина није мјерена по амортизованом трошку или по фер вриједности кроз остали укупни резултат.

Финансијске обавезе

Финансијске обавезе обухватају дугорочне обавезе (дугорочне кредите), краткорочне обавезе из пословања и остале обавезе. Финансијске обавезе се признају када Група постане једна од страна у уговорним одредбама инструмента. Почетно признавање финансијских обавеза врши се према њиховој фер вриједности.

Трошкови трансакције се укључују у почетно процјењивање свих финансијских обавеза, осим у случају када се ради о финансијским обавезама које се вреднују по фер вриједности кроз биланс успјеха.

Финансијске обавезе се накнадно исказују по амортизованој вриједности примјеном ефективне каматне стопе, осим финансијских обавеза које се вреднују по фер вриједности кроз биланс успјеха по почетном признавању, непредвиђених накнада које је признао стицалац у пословној комбинацији или финансијске обавезе које се држе ради трговања.

Камата на финансијске обавезе је евидентирана са интересом обрачунатим коришћењем метода ефективне каматне стопе за посматрани период, и она се односи и представљена је са осталим текућим обавезама. Финансијска обавеза престаје да се признаје када Група испуни обавезу или када је обавеза плаћања, предвиђена уговором, укинута или истекла.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (Наставак)

3.13. Залихе

Залихе се евидентирају по набавној вриједности или нето продајној вриједности, у зависности од тога која је вриједност нижа. Нето продајна вриједност је цијена по којој залихе могу бити продате у нормалним условима пословања након умањења цијене за трошкове продаје. Вриједност залиха укључује вриједност по фактури добављача, транспортне и зависне трошкове. Алат и инвентар се отписују 100% приликом издавања у употребу. Вриједност залиха се утврђује на основу метода просјечне набавне цијене.

Залихе материјала за везане услуге се највећим дијелом односе на хардвере набављене за продају купцима у оквиру посебних продајних пакета.

Терећењем осталих расхода врши се исправка вриједности залиха у случајевима када се оцијени да је потребно свести вриједност залиха на њихову нето продајну вриједност. За оштећене залихе и залихе које по квалитету не одговарају стандардима врши се одговарајућа исправка вриједности, или се у цјелости отписују.

3.14. Резервисања

Резервисања се признају и врше када Група има законску или уговорену обавезу као резултат прошлих догађаја и када је вјероватно да ће одлив ресурса који стварају економске добити бити потребан да се измири обавеза и када се може поуздано проценити износ обавезе.

Резервисања се састоје од резервисања за судске спорове који се воде против Групе, одређени дисконтовањем будућих новчаних токова који одражавају тренутно стање на тржишту и специфичних ризика који се односе на дату обавезу.

3.15. Бенефиције за запослене

а) Порези и доприноси за обезбјеђење социјалне сигурности запослених

У складу са домаћим прописима и усвојеном рачуноводственом политиком, Група је обавезна да уплаћује доприносе разним државним фондовима за социјалну заштиту. Ове обавезе укључују доприносе на терет запослених и на терет послодавца у износима који се обрачунавају примјеном специфичних, законом прописаних стопа. Група има законску обавезу да изврши обуставу обрачунатих доприноса из бруто зарада запослених и да за њихов рачун изврши пренос обустављених средстава у корист одговарајућих државних фондова. Доприноси на терет запослених и на терет послодавца евидентирају се на терет трошкова у периоду на који се односе.

б) Обавезе по основу отпремнина и јубиларних награда

Група је обавезна да запосленима, при одласку у пензију исплати отпремнине у висини три посљедње мјесечне нето плате остварене од стране запосленог. Поред тога, Група је у обавези да исплаћује и јубиларне награде у висини између пола и једне и по просјечне мјесечне плате Групе.

На основу МРС 19 “Накнаде запосленима” захтијева се обрачун и укалкулисавање садашње вриједности акумулираних права запослених на отпремнине и јубиларне награде.

в) Обавезе по основу бонуса запосленима (варијабилни дио плате)

На основу одлуке Генералног директора Друштва, утврђује се основица и начин обрачуна бонуса запосленима, као варијабилни дио плате. Бонус се остварује на основу реализованог учинка, праћеног на кварталном или годишњем нивоу, и евидентира се као трошак личних примања и резервисање по наведеном основу у тренутку процјене да ће запослени остварити право на наведени бонус.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (Наставак)

3.16. Извјештавање у сегменту

Група примјењује МСФИ 8 "Оперативни сегменти" који захтијева идентификовање оперативних сегмената на бази интерних извјештаја о компонентама Групе који се редовно прегледају од стране руководилаца надлежних за доношење кључних одлука, а у циљу алокације адекватних ресурса наведеним сегментима, као и анализе њихових резултата. Информације о сегментима су анализиране на бази врста услуга које пружају оперативни дијелови Групе (*Напомена 41*).

4. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПРОЦЈЕНЕ

Презентација консолидованих финансијских извјештаја захтијева од менаџмента коришћење најбољих могућих процјена и разумних претпоставки, које имају ефекта на презентоване вриједности средстава и обавеза и објелодањивање потенцијалних потраживања и обавеза на дан састављања консолидованих финансијских извјештаја, као и прихода и расхода у току извјештајног периода. Ове процјене и претпоставке су засноване на историјским и осталим информацијама расположивим на дан састављања консолидованих финансијских извјештаја. Будући стварни резултати могу да се разликују од процијењених износа.

Основне претпоставке које се односе на будуће догађаје и остале значајне изворе неизвјесности при давању процјене на дан извјештаја о финансијском положају, које носе ризик са могућим исходом у материјално значајним корекцијама садашње вриједности средстава и обавеза у наредној финансијској години, представљене су у даљем тексту:

Процијењени корисни вијек некретнина, опреме и нематеријалне имовине

Одређивање корисног вијека некретнина, опреме и нематеријалних улагања је засновано на историјском искуству са сличним средствима, као и предвиђеним технолошким напретком и промјенама економских и индустријских фактора. Стопа амортизације која се примјењује на неко средство преиспитује се најмање на крају сваке пословне године и, ако постоје значајне промјене у очекиваној динамици трошења будућих економских користи које су садржане у средству, стопа амортизације се мијења како би се одразила промијењена динамика. Таква промјена се евидентира као промјена рачуноводствене процјене у складу са МРС/МСФИ. Менаџмент доставља, сваку промјену стопа амортизације за групу средстава Управном одбору на усвајање.

Усљед значајности сталних средстава у укупној активи Групе, утицај сваке промјене у наведеним претпоставкама може бити материјално значајан на финансијски положај Групе, као и на резултате њеног пословања. На примјер, уколико би Група скратила, односно продужила просјечан корисни вијек сталне имовине за 10%, то би у години која се завршава 31. децембра 2022. године резултовало у додатном, односно мањем трошку амортизације за 13,719,232 Конвертибилне марке (упоредни податак у 2021. години: 13,302,115 Конвертибилних марака).

Исправка вриједности потраживања

Приликом обрачуна исправке вриједности Група примјењује модел очекиваног кредитног губитка тако што разматра вјероватноћу настанка неизвршења обавезе друге уговорне стране током очекиваног уговореног рока трајања финансијске имовине. Група врши анализу потраживања груписаних на бази различитих карактеристика купаца и трендова историјских губитака *(Напомене 20, 21 и 22).*

Резервисања

Генерално, резервисања су у значајној мјери подложна процјенама. Група процјењује вјероватноћу да се нежељени случајеви могу догодити као резултат прошлих догађаја, и уколико је вјероватноћа већа од 50%, Група врши резервисање износа који је потребан да се измири обавеза. Иако Група поштује начело опрезности приликом процјене, с обзиром да постоји велика доза неизвјесности, у одређеним случајевима стварни резултати могу одступати од ових процјена *(Напомена 32).*

4. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПРОЦЈЕНЕ (Наставак)

Приходи и расходи по основу међународног саобраћаја

Приходи (расходи) и потраживања (обавезе) који су произашли из потписаних споразума са ино операторима су приказани у приложеним консолидованим финансијским извјештајима, и односе се на приходе и расходе од међународних долазних, односно одлазних позива остварених са земљама са којима је Група успоставила директан обрачун међународног телефонског саобраћаја. Дио остварених прихода, односно расхода по наведеном основу, евидентиран је на основу процјене извршене у складу са интерним обрачунима оствареног саобраћаја (*Напомене 24 и 34*). Менаџмент сматра да су интерни обрачуни оствареног саобраћаја адекватни, и да одражавају стварно остварени међународни саобраћај у одговарајућем периоду.

Правична (фер) вриједност

Пословна политика Групе је да објелодани информације о правичној вриједности активе и пасиве за коју постоје званичне тржишне информације и када се правична вриједност значајно разликује од књиговодствене вриједности.
У Републици Српској и Босни и Херцеговини не постоји довољно тржишног искуства, као ни стабилности и ликвидности код куповине и продаје потраживања и остале финансијске активе и пасиве, пошто званичне тржишне информације нису у сваком тренутку расположиве. Стога, правичну вриједност није могуће поуздано утврдити у одсуству активног тржишта. Уколико као доказ за фер вриједност није расположива котирана цијена на активном тржишту за исту имовину или обавезу користи се вриједност заснована на техникама процјене које користе податке са доступних тржишта.

5. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ РОБЕ И УСЛУГА

	У Конвертибилним маркама Година која се завршава 31. децембра	
	2022.	**2021.**
Приходи од продаје у земљи:		
Приходи од услуга фиксне мреже	57,723,937	58,479,439
Приходи од услуга мобилне мреже	200,052,382	191,208,303
Приходи од интегрисаних услуга	121,673,415	112,333,524
Приходи од услуга приступа интернету	33,614,047	33,151,779
Приходи од продаје везаних услуга	35,572,967	37,326,693
Приходи од продаје робе	3,747,432	7,295,258
Приходи од ICT и осталих услуга	4,819,202	13,754,011
Укупно приходи од продаје у земљи	**457,203,382**	**453,549,007**
Приходи од продаје у иностранству:		
Приходи од услуга међународног обрачуна	34,818,911	37,059,303
Приходи од продаје лиценци, робе, ICT и осталих услуга	7,410,097	7,649,459
Укупно приходи од продаје у иностранству	**42,229,008**	**44,708,762**
Укупно приходи од продаје робе и услуга	**499,432,390**	**498,257,769**

Приходи од продаје у иностранству највећим дијелом се односе на приходе остварене у Републици Србији.

6. ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ

	У Конвертибилним маркама Година која се завршава 31. децембра	
	2022.	**2021.**
Приходи од закупнина	3,087,951	3,153,851
Приходи од укидања разграниченог прихода (донације) - *(Напомена 30)*	12,367	12,367
Остали приходи	28,606,037	16,040,458
	31,706,355	**19,206,676**

Остали приходи највећим дијелом се односе на приходе од активирања интерних учинака по основу трошкова запослених који раде на изградњи мреже, као и на капиталним инвестиционим пројектима у укупном износу од 24,247,651 Конвертибилну марку.

7. ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА, РОБЕ И ВЕЗАНИХ УСЛУГА

	У Конвертибилним маркама Година која се завршава 31. децембра	
	2022.	**2021.**
Материјал за везане услуге	40,992,816	44,184,125
Набавна вриједност продате робе	4,349,413	10,874,085
Електрична енергија	7,477,832	6,887,333
Гориво и мазиво	2,096,674	1,590,614
Остали трошкови материјала	2,875,763	3,092,835
	57,792,498	**66,628,992**

Трошкови материјала за везане услуге се односе на трошкове продатих хардвера у оквиру посебних продајних пакета.

8. ТРОШКОВИ ЗАПОСЛЕНИХ

	У Конвертибилним маркама Година која се завршава 31. децембра	
	2022.	**2021.**
Бруто зараде	78,740,264	74,331,786
Накнаде члановима Управног одбора и Одбора за ревизију	390,743	383,906
Отпремнине	785,724	1,042,268
Остала лична примања	12,115,590	11,157,982
	92,032,321	**86,915,942**

9. ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДНИХ УСЛУГА

	У Конвертибилним маркама Година која се завршава 31. децембра	
	2022.	**2021.**
Трошкови међународног обрачуна	29,103,583	28,051,477
Трошкови одржавања	20,089,050	20,673,694
Трошкови закупа земљишта и пословних простора	969,776	970,301
Трошкови рекламе и пропаганде	17,722,193	16,887,561
Накнада за емитовање садржаја	12,559,392	13,786,602
Остале производне услуге	22,236,960	27,271,943
	102,680,954	**107,641,578**

10. ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ РАСХОДИ

	У Конвертибилним маркама Година која се завршава 31. децембра	
	2022.	**2021.**
Индиректни порези који не зависе од пословног резултата	5,238,465	4,537,274
Накнаде Регулаторној агенцији за комуникације	10,899,381	11,141,843
Губици од расходовања некретнина, опреме и нематеријалних улагања	5,366,366	1,472,417
Мањкови	60,003	66,991
Трошкови резервисања	1,011,849	715,606
Остали расходи	13,388,090	12,162,153
	35,964,154	**30,096,284**

Остали расходи се највећим дијелом односе на остале непроизводне услуге, трошкове административних такси и накнада за рад студентских и омладинских задруга.

11. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ

	У Конвертибилним маркама Година која се завршава 31. децембра 2022.	 2021.
Приходи од камата		
- камате на депозите	21,145	10,900
- остале камате	607,724	760,083
	628,869	770,983
Остали финансијски приходи	585	1,591
Позитивне курсне разлике	1,621,676	254,118
	1,622,261	255,709
Укупно финансијски приходи	**2,251,130**	**1,026,692**
Расходи камата		
- по основу кредитних уговора	(6,819,835)	(6,174,194)
- по основу обавеза за имовину узету у закуп	(1,127,230)	(1,274,107)
- остале камате	(585,414)	(1,003,280)
	(8,532,479)	(8,451,581)
Негативне курсне разлике	(2,023,155)	(542,491)
Укупно финансијски расходи	**(10,555,634)**	**(8,994,072)**
Нето финансијски приходи/(расходи)	**(8,304,504)**	**(7,967,380)**

12. НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА И *GOODWILL*

	Goodwill	Односи са купцима	База посредника	Жиг	Лиценце за коришћење радиофреквенцијског спектра	Остале лиценце	Остала нематеријална улагања	Нематеријална улагања у припреми	Укупно нематеријална улагања
Набавна вриједност									
Стање, 1. јануар 2021. године	76,281,025	85,117,279	7,662,942	4,091,596	157,188,477	11,969,108	162,993,068	21,562,615	526,866,110
Повећања	-	-	-	-	-	101,578	63,545,234	7,178,582	70,825,394
Пренос (са) / на	-	-	-	-	-	759,500	5,265,931	(6,025,431)	-
Отуђења и расходовања	-	-	-	-	-	(17,666)	(16,828,575)	-	(16,846,241)
Пренос на трошкове стицања уговора	-	-	-	-	-	-	-	(110,142)	(110,142)
Пренос са / (на) некретнина и опреме	-	-	-	-	-	-	124,934	(25,357)	99,577
Остале промјене	(943,688)	-	-	-	-	-	-	-	(943,688)
Стање, 31. децембар 2021. године	**75,337,337**	**85,117,279**	**7,662,942**	**4,091,596**	**157,188,477**	**12,812,520**	**215,100,592**	**22,580,267**	**579,891,010**
Стање, 1. јануар 2022. године	75,337,337	85,117,279	7,662,942	4,091,596	157,188,477	12,812,520	215,100,592	22,580,267	579,891,010
Повећања	-	-	-	-	-	436,831	23,231,128	2,727,210	26,395,169
Пренос (са) / на	-	-	-	-	-	786,580	16,271,136	(17,057,716)	-
Отуђења и расходовања	-	-	-	-	-	(1,151,630)	(14,182,288)	-	(15,333,918)
Пренос на трошкове стицања уговора	-	-	-	-	-	-	-	(62,598)	(62,598)
Пренос са / (на) некретнина и опреме	-	-	-	-	-	-	-	(1,430,349)	(1,430,349)
Остале промјене	-	-	-	-	-	43,281	55,000	-	98,281
Стање, 31. децембар 2022. године	**75,337,337**	**85,117,279**	**7,662,942**	**4,091,596**	**157,188,477**	**12,927,582**	**240,475,568**	**6,756,814**	**589,557,595**
Акумулирана исправка вриједности									
Стање, 1. јануар 2021. године	-	6,929,101	1,666,045	545,546	132,274,839	10,355,808	99,991,550	-	251,762,889
Амортизација	-	3,926,575	1,999,262	409,160	1,870,543	927,530	37,438,396	-	46,571,466
Отуђења и расходовања	-	-	-	-	-	(17,666)	(16,682,147)	-	(16,699,813)
Остале промјене	-	-	-	-	-	(72,796)	-	-	(72,796)
Стање, 31. децембар 2021. године	**-**	**10,855,676**	**3,665,307**	**954,706**	**134,145,382**	**11,192,876**	**120,747,799**	**-**	**281,561,746**
Стање, 1. јануар 2022. године	-	10,855,676	3,665,307	954,706	134,145,382	11,192,876	120,747,799	-	281,561,746
Амортизација	-	3,926,575	1,999,262	409,160	1,870,543	586,666	39,349,148	-	48,141,354
Отуђења и расходовања	-	-	-	-	-	(1,151,631)	(14,133,781)	-	(15,285,412)
Остале промјене	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Стање, 31. децембар 2022. године	**-**	**14,782,251**	**5,664,569**	**1,363,866**	**136,015,925**	**10,627,911**	**145,963,166**	**-**	**314,417,688**
Садашња вриједност									
31. децембар 2022. године	**75,337,337**	**70,335,028**	**1,998,373**	**2,727,730**	**21,172,552**	**2,299,671**	**94,512,402**	**6,756,814**	**275,139,907**
31. децембар 2021. године	**75,337,337**	**74,261,603**	**3,997,635**	**3,136,890**	**23,043,095**	**1,619,644**	**94,352,793**	**22,580,267**	**298,329,264**

12. НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА И *GOODWILL* (Наставак)

Goodwill представља вишак средстава стицања пословном комбинацијом изнад удјела Мтел а.д. Бања Лука у нето фер вриједности препознатљивих средстава, признатих обавеза и потенцијалних обавеза стицања зависних друштава.

Односи са купцима, који представљају уговорне односе са корисницима, база посредника која се односи на уговоре са различитим посредницима, као и жиг, признати су по процијењеној вриједности након пословних комбинација преузимања зависних друштава.

Лиценце за коришћење радиофреквенцијског спектра подразумијевају дозволе за коришћење радиофреквенцијског спектра за пружање услуга путем мобилних приступних система. Дозволе се издају од стране Регулаторне агенције за комуникације Босне и Херцеговине („РАК“) и омогућавају пружање GSM/UMTS/LTE услуга на подручју Босне и Херцеговине.

Остала нематеријална улагања највећим дијелом се односе на софтвере у нето вриједности од 31,838,375 Конвертибилних марака и право на дистрибуцију ТВ садржаја у нето вриједности од 61,260,827 Конвертибилних марака.

У току извјештајног периода, Група је у оквиру нематеријалних улагања извршила активирање интерних учинака у укупном износу од 4,708,236 Конвертибилних марака.

Нематеријална улагања у припреми највећим дијелом се односе на софтвере у припреми.

13. НЕКРЕТНИНЕ И ОПРЕМА

У Конвертибилним маркама

31. децембар 2022. и 31. децембар 2021. године

	Земљиште	Некретнине и инфраструктура	Улагања у туђа стална средства	Опрема	Основна средства у припреми	Укупно основна средства
Набавна вриједност						
Стање, 1. јануар 2021. године	1,756,940	898,669,798	3,890,183	717,601,479	89,136,540	1,711,054,940
Повећања	-	5,475,614	46,152	9,585,524	86,324,139	101,431,429
Пренос (са) / на	21,116	30,468,412	305,855	58,524,911	(89,320,294)	-
Пренос са / (на) нематеријална улагања	-	-	-	70,490	(381,698)	(311,208)
Пренос на трошкове стицања уговора	-	-	-	-	-	-
Отуђења и расходовања	-	(662,373)	(220,885)	(64,121,198)	(563,565)	(65,568,021)
Демонтажа	-	-	-	(972,168)	29,689	(942,479)
Рекласификација на средства намијењена продаји	-	-	-	(16,934)	(105,608)	(122,542)
Остале промјене	-	-	-	-	-	-
Стање, 31. децембар 2021. године	**1,778,056**	**933,951,451**	**4,021,305**	**720,672,104**	**85,119,203**	**1,745,542,119**
Стање, 1. јануар 2022. године	1,778,056	933,951,451	4,021,305	720,672,104	85,119,203	1,745,542,119
Повећања	880	9,635,905	127,352	13,126,746	92,066,569	114,957,452
Пренос (са) / на	-	21,661,200	468,433	55,143,460	(77,273,093)	-
Пренос са / (на) нематеријална улагања	-	-	-	-	1,430,349	1,430,349
Пренос на трошкове стицања уговора	-	-	-	-	(161,588)	(161,588)
Отуђења и расходовања	-	(199,554)	(109,467)	(37,791,770)	(3,765,917)	(41,866,708)
Демонтажа	-	-	-	(528,039)	(160,019)	(688,058)
Рекласификација на средства намијењена продаји	-	(60,916)	-	(677,382)	(87,653)	(825,951)
Остале промјене	-	215,245	(6,000)	(209,245)	-	-
Стање, 31. децембар 2022. године	**1,778,936**	**965,203,331**	**4,501,623**	**749,735,874**	**97,167,851**	**1,818,387,615**
Акумулирана исправка вриједности						
Стање, 1. јануар 2021. године	-	550,809,695	2,855,418	520,390,816	-	1,074,055,929
Амортизација	-	13,147,799	409,445	54,230,788	-	67,788,032
Отуђења и расходовања	-	(574,964)	(216,638)	(62,973,148)	-	(63,764,750)
Демонтажа	-	-	-	(942,479)	-	(942,479)
Рекласификација на средства намијењена продаји	-	-	-	(16,934)	-	(16,934)
Остале промјене	-	-	-	-	-	-
Стање, 31. децембар 2021. године	**-**	**563,382,530**	**3,048,225**	**510,689,043**	**-**	**1,077,119,798**
Стање, 1. јануар 2022. године	-	563,382,530	3,048,225	510,689,043	-	1,077,119,798
Амортизација	-	10,720,051	471,215	55,380,752	-	66,572,018
Отуђења и расходовања	-	(151,221)	(109,468)	(36,305,978)	-	(36,566,667)
Демонтажа	-	-	-	(688,058)	-	(688,058)
Рекласификација на средства намијењена продаји	-	(24,265)	-	(461,988)	-	(486,253)
Остале промјене	-	215,245	(6,000)	(209,245)	-	-
Стање, 31. децембар 2022. године	**-**	**574,142,340**	**3,403,972**	**528,404,526**	**-**	**1,105,950,838**
Садашња вриједност						
31. децембар 2022. године	**1,778,936**	**391,060,991**	**1,097,651**	**221,331,348**	**97,167,851**	**712,436,777**
31. децембар 2021. године	**1,778,056**	**370,568,921**	**973,080**	**209,983,061**	**85,119,203**	**668,422,321**

Основна средства у припреми на дан 31. децембра 2022. године се углавном односе на телекомуникациону опрему, која је набављена, али још није пуштена у функцију. На дан 31. децембра 2022. године не постоје ограничења власништва над некретнинама и опремом Групе. Уговорене, а нереализоване обавезе Групе по основу улагања у некретнине и опрему на дан 31. децембра 2022. године износе укупно 58,064,882 Конвертибилне марке (31. децембар 2021. године: 42,709,592 Конвертибилне марке).

У току извјештајног периода, Група је у оквиру некретнина и опреме извршила активирање интерних учинака у укупном износу од 19,539,416 Конвертибилних марака.

14. ИМОВИНА УЗЕТА У ЗАКУП

У Конвертибилним маркама

	Земљиште и објекти	Возила и опрема	Укупно
Стање, 1. јануар 2021. године	54,881,400	246,420	55,127,820
Нове набавке	9,147,644	141,840	9,289,484
Амортизација	(13,884,250)	(130,125)	(14,014,375)
Модификација периода закупа	(1,071,066)	2,314	(1,068,752)
Стање, 31. децембра 2021. године	**49,073,728**	**260,449**	**49,334,177**
Стање, 1. јануар 2022. године	49,073,728	260,449	49,334,177
Нове набавке	7,235,097	511,352	7,746,448
Амортизација	(14,120,499)	(212,827)	(14,333,326)
Модификација периода закупа	(1,637,701)	-	(1,637,701)
Пренос са/на	(102,042)	102,042	-
Стање, 31. децембар 2022. године	**40,448,583**	**661,016**	**41,109,598**

Група у оквиру својих редовних пословних активности узима у закуп различите предмете закупа од којих су најзначајнији: пословни простори за продајна мјеста, земљиште и објекти за смјештај телекомуникационе опреме. Приликом одмјеравања обавеза по основу закупа, Група је узела у обзир и потенцијалну изложеност по основу промјењивих плаћања по основу закупа, опција продужења, односно раскидања закупа, гаранција остатка вриједности и закупа који још нису почели, али се закупац обавезао на њих. Већина уговора о закупу је уговорена са фиксном накнадом за закуп. Група нема значајних уговора о закупу који имају посебна ограничења или уговорене обавезе.

15. УЛАГАЊА У ПРИДРУЖЕНА ДРУШТВА

У Конвертибилним маркама

	Удио	31. децембар 2022.	31. децембар 2021.
а) Улагања у МТЕЛ д.о.о. Подгорица (Црна Гора):	49%		
- Набавна вриједност улагања у МТЕЛ д.о.о. Подгорица		143,565,421	143,565,421
- Свођење набавне вриједности улагања по основу признавања дијела добитака методом удјела		44,800,037	39,282,825
Улагање у МТЕЛ д.о.о. Подгорица, нето		188,365,458	182,848,246
б) Улагања у MTEL Global д.о.о. Београд (Србија):	41%		
- Набавна вриједност улагања у MTEL Global д.о.о. Београд		40,045,288	35,938,045
- Свођење набавне вриједности улагања по основу признавања дијела губитака методом удјела		(21,913,452)	(17,267,442)
Улагање у MTEL Global д.о.о. Београд , нето		18,131,836	18,670,603
Укупно улагања у придружена друштва		**206,497,294**	**201,518,849**

Улагања у придружена друштва у укупном износу од 183,610,709 Конвертибилних марака односе се на набавну вриједност улагања у друштва МТЕЛ д.о.о. Подгорица и MTEL Global д.о.о. Београд.

На дан 31. децембра 2022. године, Група има 49% удјела у друштву МТЕЛ д.о.о. Подгорица, Црна Гора, и 41% удјела у друштву MTEL Global д.о.о. Београд, Република Србија, који се баве пружањем телекомуникационих услуга.

15. УЛАГАЊА У ПРИДРУЖЕНА ДРУШТВА (Наставак)

Укупан улог у МТЕЛ д.о.о. Подгорица, након првобитно уговореног износа на име куповине 49% удјела извршене 1. фебруара 2010. године, накнадних докапитализација, као и осталих трошкова који су у директној вези са наведеном трансакцијом, те уносом неновчаног и новчаног улога, износи 143,565,421 Конвертибилну марку.

Укупан улог у *MTEL Global* д.о.о. Београд, Србија, након неновчаног улога у виду права на 100% удјела у друштву Mtel Austria GmbH, чиме је Друштво постало власник 41% удјела, и докапитализације, укупно износи 40,045,288 Конвертибилних марака. У току овог извјештајног периода, Друштво је извршило и докапитализацију у износу од 4,107,243 Конвертибилне марке чиме није нарушена претходно утврђена власничка структура.

Улагања у придружена друштва МТЕЛ д.о.о. Подгорица и MTEL Global д.о.о. Београд рачуноводствено се обухватају примјеном методе удјела. Учешће Групе у добитку придруженог друштва МТЕЛ д.о.о. Подгорица за годину која се завршава 31. децембра 2022. године, износи 5,517,213 Конвертибилне марке, док учешће Групе у губитку придруженог друштва MTEL Global д.о.о. Београд износи 4,640,352 Конвертибилне марке.

Кретање на улозима у придруженим друштвима МТЕЛ д.о.о. Подгорица и MTEL Global д.о.о. Београд је било сљедеће:

	У Конвертибилним маркама	
	Година која се завршава 31. децембар 2022.	**Година која се завршава 31. децембар 2021.**
Стање, 01. јануар	201,518,849	181,012,163
Докапитализација МТЕЛ д.о.о. Подгорица	-	11,500,280
Улагање у MTEL Global д.о.о. Београд	4,107,243	6,238,766
Учешће у добитку придружених друштава који се обрачунава коришћењем методе удјела (*Напомена* 3.1.а)	871,202	2,767,640
Стање, крај године	**206,497,294**	**201,518,849**

16. ДУГОРОЧНА ПОТРАЖИВАЊА И КРЕДИТИ

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Дугорочни кредити запосленима	66,771	67,727
Минус: Дио дугорочних кредита који доспијева до једне године (Напомена 23)	(66,771)	(67,727)
	-	-
Остали дугорочни кредити	197,330	234,508
Минус: Дио дугорочних кредита који доспијева до једне године (Напомена 23)	(34,318)	(37,178)
	163,012	197,330
Остали дугорочни депозити	176,024	176,025
Остали дугорочни пласмани	4,329	8,724
	180,353	184,749
Укупно дугорочна потраживања и кредити	**343,365**	**382,079**
Минус: Акумулирани импаритетни губитак:		
- исправка вриједности дугорочних кредита запосленима	-	(3,531)
- исправка вриједности осталих дугорочних кредита	(11,791)	(16,168)
- исправка вриједности дугорочних пласмана	(14,937)	(19,629)
	(26,728)	**(39,328)**
	316,637	**342,751**

17. ОСТАЛА УЛАГАЊА

		У Конвертибилним маркама	
	Удио	**31. децембар 2022.**	**31. децембар 2021.**
Финансијска имовина која се мјери по амортизованом трошку:			
- Дугорочне обвезнице Републике Српске		1,647	12,478
- Центар за међународно право и међународну пословну сарадњу д.о.о. Бања Лука	22.97%	400	400
		2,047	**12,878**

Финансијска имовина која се мјери по амортизованом трошку се односи на обвезнице Републике Српске емитоване од стране Министарства финансија Републике Српске, а по основу плаћања дуга који буџетски корисници имају према Друштву. Обвезнице су издате са роком доспијећа од 15 година, почевши од 31. децембра 2007. године, уз grace период од 5 година са каматном стопом од 1.5% годишње, и вредновае су по амортизованој вриједности коришћењем ефективне каматне стопе.

18. ДУГОРОЧНА СРЕДСТВА ПО ОСНОВУ СТИЦАЊА УГОВОРА С КУПЦИМА

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Набавна вриједност		
Стање, 1. јануар	13,320,414	6,258,721
Уговори стечени у пословној години	9,614,653	8,600,119
Донос са нематеријалних улагања	62,598	110,142
Донос са некретнина и опреме	161,588	211,631
Престанак признавања по основу истека/раскида уговора	(4,371,699)	(1,860,199)
Стање, крај године	**18,787,554**	**13,320,414**
Акумулирана исправка вриједности		
Стање, 1. јануар	5,115,902	2,461,774
Амортизација	8,145,622	4,647,274
Престанак признавања по основу истека/раскида уговора	(4,370,632)	(1,860,199)
Остале промјене	-	(132,946)
Стање, крај године	**8,890,892**	**5,115,903**
Садашња вриједност	**9,896,662**	**8,204,511**

19. ЗАЛИХЕ

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Материјал	4,069,404	4,240,491
Роба	179,099	216,602
Материјал за везане услуге	7,269,953	12,123,550
Дати аванси за залихе	1,322,533	1,300,401
	12,840,989	**17,881,044**

20. КУПЦИ

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Купци:		
- повезана правна лица *(Напомена 37 (а))*	23,066,587	19,181,764
- у земљи	137,016,516	134,330,873
- у иностранству	1,212,664	1,443,515
Бруто потраживања	**161,295,767**	**154,956,152**
Минус: Исправка вриједности потраживања за очекиване кредитне губитке	(68,298,181)	(67,792,036)
	92,997,586	**87,164,116**

Укупна бруто потраживања од купаца на дан 31. децембра 2022. године износе 161,295,767 Конвертибилних марака. Група је примјенила поједностављени приступ у признавању губитака за цјелокупни период трајања за потраживања од купаца и остала потраживања која не садрже значајну компоненту финансирања, груписањем различитих карактеристика купаца и трендова историјских губитака.

Укупна исправка вриједности потраживања на дан 31. децембра 2022. године износи 68,298,181 Конвертибилну марку и представља 42.34% укупне бруто вриједности потраживања од купаца. Промјене на рачунима исправки вриједности потраживања су приказане у *Напомени 22* уз консолидоване финансијске извјештаје.

21. ДРУГА ПОТРАЖИВАЊА

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Остала потраживања	2,047,366	1,303,477
Минус: Исправка вриједности других потраживања	(549,518)	(570,294)
	1,497,848	**733,183**

22. ОБЕЗВРЈЕЂЕЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

	У Конвертибилним маркама Пословна 2022. и 2021. година		
	Купци *(Напомена 20)*	**Друга потраживања *(Напомена 21)***	**Укупно**
Стање, 1. јануар 2021. године	64,101,612	498,509	64,600,121
Исправке у току године на терет резултата	5,997,904	69,221	6,067,125
Исправке у току године у корист резултата	(439)	-	(439)
Отпис потраживања	(2,279,796)	-	(2,279,796)
Остало	(27,245)	2,564	(24,681)
Стање, 31. децембар 2021. године	**67,792,036**	**570,294**	**68,362,330**
Стање, 1. јануар 2022. године	67,792,036	570,294	68,362,330
Исправке у току године на терет резултата	2,712,308	3,389	2,715,697
Отпис потраживања	(2,123,172)	-	(2,123,172)
Остало	(82,991)	(24,165)	(107,156)
Стање, 31. децембар 2022. године	**68,298,181**	**549,518**	**68,847,699**

23. ДЕПОЗИТИ И ПОТРАЖИВАЊА ЗА КРЕДИТЕ

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Краткорочно орочени депозити	85,284	1,215,646
Кредити запосленима који доспијевају до једне године (*Напомена 16*)	66,771	67,727
Остали кредити који доспијевају до једне године (*Напомена 16*)	34,318	37,178
	186,373	**1,320,551**

24. АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Обрачуната потраживања	5,534,784	4,627,945
Уговорна имовина	7,142,610	9,253,795
Унапријед плаћени трошкови	3,240,602	858,680
Обрачунате авансне фактуре за потребе обрачуна ПДВ-а	3,396,953	3,374,592
	19,314,949	**18,115,012**

Обрачуната потраживања се највећим дијелом, у износу од 4,188,646 Конвертибилних марака, односе на процјену међународног саобраћаја и *roaming*-а, која је извршена у складу са интерним обрачунима оствареног саобраћаја, односно обрачуном добијеним од клириншке куће.

Уговорна имовина представља право Групе на накнаду у замјену за робу или услуге које је Група пренијела купцу када је то право условљено другим факторима, осим протока времена (нпр. испорука других елемената уговора). Група признаје уговорну имовину углавном из уговора у којима се уређај испоручује у одређеном тренутку у пакету са услугама које се пружају током времена.

25. ГОТОВИНА И ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Жиро рачуни	22,294,805	16,903,573
Девизни рачуни	2,158,979	2,639,642
Благајне	40,249	22,774
Готовински еквиваленти	100,000	101,569
	24,594,033	**19,667,558**

26. КАПИТАЛ

Акцијски капитал

Структура акцијског капитала Друштва (по Књизи акционара коју води Централни регистар хартија од вриједности Републике Српске а.д. Бања Лука) на дан 31. децембра 2022. и 31. децембра 2021. године је била сљедећа:

	31. децембар 2022.		**31. децембар 2021.**	
	Број акција	**% учешће**	**Број акција**	**% учешће**
Телеком Србија а.д. Београд, Србија	319,428,193	65.01	319,428,193	65.01
Пензијски резервни фонд РС а.д. Бања Лука	42,300,523	8.61	43,340,269	8.82
Фонд за реституцију РС а.д. Бања Лука	24,715,439	5.03	24,715,439	5.03
ДУИФ Кристал инвест а.д. – ОАИФ Future fund	9,483,360	1.93	10,361,604	2.11
Остали акционари	95,456,240	19.43	93,538,250	19.03
	491,383,755	**100**	**491,383,755**	**100**

Основни капитал Друштва у износу од 491,383,755 Конвертибилних марака, у потпуности је уплаћен и подијељен на 491,383,755 обичних (редовних) акција, од којих је свака номиналне вриједности 1 Конвертибилну марку. Све акције су исте класе са истим правима, обичне и гласе на име. Свака акција даје право на један глас.

Акције Друштва котирају на Бањалучкој берзи хартија од вриједности у Републици Српској (активно, али недовољно развијено финансијско тржиште). Тржишна вриједност једне акције са стањем на дан 31. децембра 2022. године износи 1.62 Конвертибилне марке (31. децембар 2021. године: 1.42 Конвертибилне марке). Зарада и дивиденда по акцији је приказана *у Напомени 38* уз консолидоване финансијске извјештаје.

Законске резерве

Законске резерве на дан 31. децембра 2022. године у износу од 49,275,002 Конвертибилне марке представљају издвајања из расподјеле добитка у складу са чланом 231. Закона о привредним друштвима, и то најмање у висини 5% од добитка текуће године умањене за губитак претходне године, све док те резерве, заједно са резервама капитала, не достигну висину од најмање 10% основног капитала или Статутом одређени већи дио основног капитала.

Законске резерве користе се за покриће губитка, а ако прелазе износ од 10% основног капитала, или Статутом одређеног већег дијела основног капитала, могу се користити и за повећање основног капитала.

Остале резерве – резерве по основу инвестиционе обавезе

Остале резерве на дан 31. децембра 2022. године у износу од 97,791,500 Конвертибилних марака цјелокупно се односе на резерве формиране у току 2008. године, и то на основу уплаћене инвестиционе обавезе већинског власника (Телеком Србија а.д. Београд), као купца већинског пакета акција Друштва.

27. КРЕДИТИ И ОСТАЛЕ ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
а) Дугорочни кредити:		
- Новчани кредити	186,564,360	229,194,621
- Кредити за набавке опреме	69,971,950	67,063,183
	256,536,310	296,257,804
б) Остале дугорочне обавезе	6,349,895	6,775,594
Укупно дугорочне обавезе	**262,886,205**	**303,033,398**
Минус: Текуће доспијеће дугорочних обавеза:		
- Новчани кредити	(31,034,922)	(70,618,503)
- Кредити за набавке опреме	(30,490,274)	(30,954,112)
- Остале дугорочне обавезе	(4,391,679)	(3,350,937)
Укупно текуће доспијеће дугорочних обавеза	**(65,916,875)**	**(104,923,552)**
	196,969,330	**198,109,846**

Просјечна каматна стопа на дугорочне кредите за набавку опреме је у висини шестомјесечног EURIBOR-а увећаног за маржу у распону од 0.5% до 1.0% годишње (2021. године: шестомјесечни EURIBOR увећан за маржу у распону од 0.5% до 1.0% годишње). За новчане кредите уговорена је каматна стопа по тренутним тржишним условима.

Остале дугорочне обавезе се највећим дијелом односе на обавезе за дозволу за коришћење радиофреквенцијског спектра за пружање услуга путем мобилних приступних система издату од стране Регулаторне агенције за комуникације Босне и Херцеговине.

Уговорна валута за све кредите, осим кредита одобрених од Владе Краљевине Шпаније, банака и добављача из земље је EUR.

Група измирује све своје обавезе по кредитима у складу са уговореном динамиком, према утврђеним ануитетним плановима. Такође, Група поштује и све остале одредбе из уговора о кредитима и нема кршења било којих одредби уговора који би евентуално захтијевали пријевремену отплату обавеза.

Рочност доспијећа отплата дугорочних кредита:

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Текућа доспијећа	65,916,875	104,923,552
Између једне и двије године	66,060,299	92,213,616
Између двије и три године	53,979,324	62,919,097
Између три и четири године	43,748,532	24,086,243
Између четири и пет година	31,689,618	10,025,162
Након пет година	1,491,557	8,865,728
Укупно дугорочни дио кредита	196,969,330	198,109,846
	262,886,205	**303,033,398**

28. ОБАВЕЗЕ ЗА ИМОВИНУ УЗЕТУ У ЗАКУП

	У Конвертибилним маркама		
	Земљиште и објекти	**Возила и опрема**	**Укупно**
Стање, 1. јануар 2021. године	56,472,505	233,399	56,705,904
Нове набавке	9,147,644	141,840	9,289,484
Трошак камате имовине узете у закуп (*Напомена 11*)	1,267,916	6,191	1,274,107
Модификација периода закупа	(1,380,529)	33,458	(1,347,071)
Затварање обавезе	(14,700,138)	(136,173)	(14,836,311)
Стање, 31. децембра 2021. године	**50,807,398**	**278,715**	**51,086,113**
Стање, 1. јануар 2022. године	50,807,398	278,715	51,086,113
Нове набавке	7,235,097	511,352	7,746,448
Трошак камате имовине узете у закуп (*Напомена 11*)	1,113,813	13,416	1,127,229
Модификација периода закупа	(1,592,753)	5,252	(1,587,501)
Затварање обавезе	(15,130,147)	(236,147)	(15,366,294)
Пренос са/на	(60,619)	60,619	-
Стање, 31. децембар 2022. године	**42,372,789**	**633,207**	**43,005,995**
Минус: Дио дугорочних закупа који доспијевају до једне године	(12,796,258)	(270,413)	(13,066,671)
Стање, 31. децембар 2022. године	**29,576,531**	**362,794**	**29,939,324**

Група је извршила признавање обавеза за имовину узету у закуп у складу са захтјевима стандарда МСФИ 16 према којем се обавеза мјери по садашњој вриједности свих плаћања у вези са закупом која нису извршена на дан признавања.

За каматну стопу за обавезе за имовину узету у закуп коришћена је стопа коју би Група као закупопримац платила да у сличном року и уз сличне гаранције позајми средства неопходна за набавку имовине сличне вриједности као имовине узете у закуп у сличном економском окружењу.

29. ОБАВЕЗЕ ЗА ПРАВО НА ДИСТРИБУЦИЈУ ТВ САДРЖАЈА

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Обавезе за право на дистрибуцију ТВ садржаја	62,978,850	82,995,086
Минус: текуће доспијеће дугорочних обавеза за право на дистрибуцију ТВ садржаја	(28,623,700)	(25,959,306)
	34,355,150	**57,035,780**

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Текућа доспијећа	28,623,700	25,959,306
Између једне и двије године	18,068,587	24,059,702
Између двије и три године	12,803,036	16,352,079
Између три и четири године	3,483,527	13,081,274
Између четири и пет година	-	3,542,725
Укупно дугорочни дио кредита	34,355,150	57,035,780
	62,978,850	**82,995,086**

30. РАЗГРАНИЧЕНИ ПРИХОДИ

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Примљене донације	24,734	37,101
Минус: Краткорочни дио разграниченог прихода	(12,367)	(12,367)
	12,367	**24,734**

Кретања на разграниченим приходима у години која се завршава 31. децембра 2022. године и у пословној 2021. години су била сљедећа:

	У Конвертибилним маркама	
	Година која се завршава 31. децембра 2022.	**Година која се завршава 31. децембар 2021.**
Стање, 1. јануар	37,101	49,468
Смањење у корист осталих прихода	(12,367)	(12,367)
Стање, крај године	**24,734**	**37,101**

31. БЕНЕФИЦИЈЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Бенефиције за запослене		
- дугорочни дио	6,333,127	6,358,937
- краткорочни дио	815,635	793,596
	7,148,762	**7,152,533**

Дугорочна резервисања за бенефиције за запослене са стањем на дан 31. децембра 2022. године у износу од 7,148,762 Конвертибилне марке се односе на дугорочна и краткорочна резервисања по основу обрачуна садашње вриједности акумулираних права запослених Групе на отпремнине и јубиларне награде, у складу са МРС 19 “Бенефиције за запослене”.

Трошкови везани за накнаде приликом одласка у пензију и јубиларне награде утврђују се коришћењем метода пројектованих јединица кредитирања, са актуарским одмјеравањем које се врши на дан извјештаја о финансијском положају.

31. БЕНЕФИЦИЈЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ (Наставак)

У складу са наведеним, Група је ангажовала овлашћеног актуара да у име Групе изврши обрачун садашње вриједности акумулираних права запослених на отпремнине и јубиларне награде на дан 31. децембра 2022. године. Приликом обрачуна наведене садашње вриједности акумулираних права запослених на отпремнине и јубиларне награде овлашћени актуар је користио сљедеће претпоставке: дисконтна стопа 4.78% годишње, пројектовани раст зарада 2.5% годишње, пројектоване године радног стажа за одлазак у пензију 40 година за мушкарце и 35 година за жене, пројектована флуктуација запослених на основу података о историјском кретању запослених у претходном периоду, званично објављене стопе морталитета из окружења, као и остали услови неопходни за остваривање права на отпремнину и јубиларну награду. На дан 31. децембра 2022. године дошло је до промјене претпоставки. Ефекти измјене ових претпоставки признати су као актуарски добитак у оквиру осталог укупног резултата.

Број мјесечних зарада за јубиларне награде приказан је у табели:

Број година проведених у Друштву	Број зарада
10	0.5
20	1
30	1.5
40	0.5

Кретања на дугорочним обавезама за бенефиције за запослене у години која се завршава 31. децембра 2022. године и пословној 2021. години су била сљедећа:

	У Конвертибилним маркама 31. децембар 2022. године и пословна 2021. година
Стање, 01. јануар 2021. године	7,163,383
Резервисања у току године (*Напомена 10*)	487,556
Актуарски губици	20,354
Исплате у току године	(531,994)
Остало	13,234
	7,152,533
Минус: Дио дугорочних бенефиција које доспијевају до једне године	(793,596)
Стање, 31. децембар 2021. године	**6,358,937**
Стање, 1. јануар 2022. године	7,152,533
Резервисања у току године (*Напомена 10*)	746,044
Актуарски добици	(98,849)
Исплате у току године	(648,846)
Остало	(2,120)
	7,148,762
Минус: Дио дугорочних бенефиција које доспијевају до једне године	(815,635)
Стање, 31. децембар 2022. године	**6,333,127**

32. РЕЗЕРВИСАЊА

	Година која се завршава 31. децембра 2022.	Година која се завршава 31. децембар 2021.
Стање, 1. јануар	5,632,228	3,832,683
Резервисања за судске спорове	205,834	923,038
Приходи од укидања резервисања за судске спорове	(48,070)	-
Укидања резервисања за судске спорове	142,805	(104,614)
Остала резервисања	(62,868)	981,121
Стање, крај године	**5,869,929**	**5,632,228**

33. ДОБАВЉАЧИ

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Добављачи:		
- повезана правна лица *(Напомена 37(а))*	31,720,363	10,425,364
- у земљи	80,229,824	70,288,192
- у иностранству	21,425,434	16,524,505
- за нефактурисане инвестиције и услуге	22,802,472	14,200,018
	156,178,093	**111,438,079**

Обавезе према добављачима су некаматоносне. Просјечан период плаћања обавеза према добављачима у години која се завршава 31. децембра 2022. године био је 195 дана (31. децембар 2021. године: 122 дана).

Старосна структура обавеза према добављачима на дан 31. децембра 2022. године и 31. децембра 2021. године је сљедећа:

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
0-30 дана	99,377,685	92,534,149
31-60 дана	6,165,805	6,721,629
61-120 дана	13,622,476	5,940,460
121-180 дана	7,977,124	2,893,816
181-270 дана	13,012,590	1,929,205
271-360 дана	16,022,413	1,418,820
	156,178,093	**111,438,079**

34. ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Разграничени приходи од продаје *prepaid* допуна	4,424,407	5,137,745
Обрачунате обавезе по основу међународног саобраћаја	7,758,321	7,915,630
Обрачунате обавезе по основу дистрибуције медијских садржаја	7,064,905	5,804,177
Обрачунате обавезе по основу осталих трошкова периода	15,034,499	14,618,526
Разграничене авансне фактуре за потребе обрачуна ПДВ-а	3,069,662	3,042,846
Остала пасивна временска разграничења	313,193	353,314
	37,664,987	**36,872,238**

Обрачунате обавезе по основу међународног саобраћаја, које на дан 31. децембра 2022. године износе 7,758,321 Конвертибилну марку, у највећем дијелу се односе на процјену попуста по основу роминга који је Група остварила са повезаним правним лицима.

Обрачунате обавезе по основу осталих трошкова периода које на дан 31. децембра 2022. године, износе 15,034,499 Конвертибилних марака, представљају трошкове периода за које постоје довољна сазнања о постојању и настанку истих, али до дана састављања консолидованих финансијских извјештаја, Група није примила коначну фактуру за примљене услуге или добра.

35. ОСТАЛЕ ОБАВЕЗЕ

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Примљени аванси и пренаплате од купаца	1,557,605	2,061,252
Обавезе за порезе, царине и дажбине на терет трошкова	307,127	310,122
Обавезе за порез на додату вриједност	2,945,027	4,066,523
Обавезе према запосленима	7,977,765	7,399,022
Обавезе за стицање учешћа у капиталу	5,372,626	5,372,626
Друге обавезе	1,994,316	927,834
	20,154,466	**20,137,379**

36. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК

(а) Компоненте пореза на добитак

	У Конвертибилним маркама Година који се завршава 31. децембра 2022.	2021.
Текући порески расход године	7,134,687	7,526,393
Одложени порески приход - повећање одложених пореских средстава	-	(8,149)
Одложени порески расход - смањење одложених пореских средстава	134,094	-
Одложени порески расход – повећање одложених пореских обавеза	3,040,405	1,193,727
	10,309,186	**8,711,971**

(б) Усаглашавање пореза на добитак и производа резултата пословања прије опорезивања и прописане пореске стопе

	У Конвертибилним маркама Година који се завршава 31. децембра 2022.	2021.
Добитак прије опорезивања	95,333,157	81,894,314
Порез на добитак	10,082,380	8,497,831
Усклађивања расхода/прихода:		
- ефекат неопорезивих прихода	(4,405,351)	(2,420,288)
- ефекат непризнатих трошкова	1,457,658	1,448,850
- ефекат привремених разлика	3,174,499	1,185,578
Порез на добитак	10,309,186	8,711,971
Ефективна пореска стопа за годину	10.81%	10.64%

(в) Одложена пореска средства

	У Конвертибилним маркама Година која се завршава 31. децембра 2022.	Година која се завршава 31. децембра 2021.
Стање, 1. јануар	1,044,982	1,036,833
Смањење одложених пореских средстава	(134,094)	8,149
Одложена пореска средства ранијег периода призната у текућој години	(28,482)	-
Стање, крај године	**882,406**	**1,044,982**

36. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК (Наставак)

(г) Одложене пореске обавезе

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Стање, 1. јануар	(11,885,182)	(10,691,455)
Повећање одложених пореских обавеза у току године	(3,732,363)	(1,892,949)
Смањење одложених пореза по основу пословне комбинације	691,958	699,222
Стање, крај године	**(14,925,587)**	**(11,885,182)**

(д) Текућа пореска потраживања / (обавезе)

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Потраживања за преплаћени порез на добитак	1,120,944	-
Обавезе за текући порез на добитак	-	(439,987)
Стање, крај године	**1,120,944**	**(439,987)**

37. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ СТРАНАМА

Већински власник Групе је друштво Телеком Србија а.д. Београд, чији је већински власник Република Србија. Сљедећа салда потраживања и обавеза су произашла из трансакција обављених са повезаним странама:

а) ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ

31. децембар 2022.				У Конвертибилним маркама
	Матично друштво	**Придружена друштва**	**Друге повезане стране**	**УКУПНО**
Право на дистрибуцију ТВ садржаја	3,383,667	-	3,495,428	**6,879,095**
Некретнине и опрема	-	-	-	**-**
Укупно стална средства	**3,383,667**	**-**	**3,495,428**	**6,879,095**
Потраживања од купаца	13,318,725	6,431,792	3,316,070	**23,066,587**
Потраживања за камате	-	89,359	-	**89,359**
Обрачунати, а нефактурисани приходи из међународног саобраћаја	3,489,856	505,982	86	**3,995,924**
Укупно потраживања	**16,808,581**	**7,027,133**	**3,316,156**	**27,151,870**
Укупно	**20,192,248**	**7,027,133**	**6,811,584**	**34,030,965**
Обавезе према добављачима	(27,892,019)	(646,335)	(3,182,009)	**(31,720,363)**
Обавезе за камате	(2,044)	-	-	**(2,044)**
Обавезе за дивиденду	(88,866,440)	-	-	**(88,866,440)**
Обрачунати (проијењени) трошкови	(7,803,394)	(1,752,502)	(335,057)	**(9,890,953)**
Дугорочни кредити	(164,137)	-	-	**(164,137)**
Краткорочни кредити	(82,068)	-	-	**(82,068)**
Обавезе за право на дистрибуцију ТВ садржаја	(28,104,991)	-	(170,744)	**(28,275,735)**
Укупно обавезе	**(152,915,093)**	**(2,398,837)**	**(3,687,810)**	**(159,001,740)**
Нето потраживања / (обавезе)	**(132,722,845)**	**4,628,296**	**3,123,774**	**(124,970,775)**

31. децембар 2021.				У Конвертибилним маркама
	Матично друштво	**Придружена друштва**	**Друге повезане стране**	**УКУПНО**
Право на дистрибуцију ТВ садржаја	46,153,937	-	1,901,067	**48,055,004**
Некретнине и опрема	-	48,896	-	**48,896**
Укупно стална средства	**46,153,937**	**48,896**	**1,901,067**	**48,103,900**
Потраживања од купаца	11,490,911	5,643,329	2,047,524	**19,181,764**
Потраживања за камате	-	89,359	-	**89,359**
Обрачунати, а нефактурисани приходи из међународног саобраћаја	3,040,933	685,795	-	**3,726,728**
Укупно потраживања	**14,531,844**	**6,418,483**	**2,047,524**	**22,997,851**
Укупно	**60,685,781**	**6,467,379**	**3,948,591**	**71,101,751**
Обавезе према добављачима	(8,535,882)	(892,534)	(996,948)	**(10,425,364)**
Обавезе за камате	-	-	-	**-**
Обавезе за дивиденду	(48,672,592)	-	-	**(48,672,592)**
Обрачунати (проијењени) трошкови	(7,300,783)	(2,063,838)	(335,057)	**(9,699,678)**
Дугорочни кредити	-	-	-	**-**
Краткорочни кредити				
Обавезе за право на дистрибуцију ТВ садржаја	(37,732,471)	-	(1,348,936)	**(39,081,407)**
Укупно обавезе	**(102,241,728)**	**(2,956,372)**	**(2,680,941)**	**(107,879,041)**
Нето потраживања / (обавезе)	**(41,555,947)**	**3,511,007**	**1,267,650**	**(36,777,290)**

37. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ СТРАНАМА (Наставак)

(б) ИЗВЈЕШТАЈ О ДОБИТКУ И ГУБИТКУ И ОСТАЛОМ УКУПНОМ РЕЗУЛТАТУ

Година која се завршава 31. децембра 2022. године — **У Конвертибилним маркама**

	Матично друштво	Придружена друштва	Друге повезане стране	УКУПНО
Приходи од продаје робе и услуга	25,829,749	3,002,960	1,731,852	30,564,561
Приходи од камата	-	-	-	-
Остали пословни приходи	-	11,744	-	11,744
Укупно приходи	**25,829,749**	**3,014,704**	**1,731,852**	**30,576,305**
Трошкови остварени са повезаним правним лицима	(21,807,065)	(1,828,346)	(3,163,052)	(26,798,463)
Укупно расходи	**(21,807,065)**	**(1,828,346)**	**(3,163,052)**	**(26,798,463)**
Нето приходи/(расходи)	**4,022,684**	**1,186,358**	**(1,431,200)**	**3,777,842**

Година која се завршава 31. децембра 2021. године — **У Конвертибилним маркама**

	Матично друштво	Придружена друштва	Друге повезане стране	УКУПНО
Приходи од продаје робе и услуга	29,815,158	2,439,244	1,923,805	34,178,207
Приходи од камата	-	8,191	-	8,191
Остали пословни приходи	47,128	21,732	-	68,860
Укупно приходи	**29,862,286**	**2,469,167**	**1,923,805**	**34,255,258**
Трошкови остварени са повезаним правним лицима	(23,487,156)	(1,675,241)	(3,180,011)	(28,342,408)
Укупно расходи	**(23,487,156)**	**(1,675,241)**	**(3,180,011)**	**(28,342,408)**
Нето приходи/(расходи)	**6,375,130**	**793,926**	**(1,256,206)**	**5,912,850**

37. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ СТРАНАМА (Наставак)

(б) ИЗВЈЕШТАЈ О ДОБИТКУ И ГУБИТКУ И ОСТАЛОМ УКУПНОМ РЕЗУЛТАТУ (Наставак)

	У Конвертибилним маркама	
	Година која се завршава 31. децембра 2022	Година која се завршава 31. децембра 2021
в) Краткорочна примања кључног руководећег особља:		
- Извршни одбор и управа повезаних правних лица	(2,169,319)	(1,949,642)
- Управни одбор	(304,528)	(296,210)
- Одбор за ревизију	(100,392)	(86,568)
- Надзорни одбор	(86,295)	(92,730)
	(2,660,534)	**(2,425,150)**

Кључно руководеће особље не прима накнаде за додатне дугорочне бенефиције, односно бенефиције по престанку запослења, осим бенефиција објелодањених у *Напомени 3.15*.

Трансакције са повезаним лицима су вредноване под истим или сличним комерцијалним условима као и трансакције са другим правним лицима. На дан састављања ових консолидованих финансијских извјештаја, Група нема очекиваних кредитних губитака по основу којих би се извршила исправка вриједности потраживања од повезаних правних лица.

38. ЗАРАДА И ДИВИДЕНДА ПО АКЦИЈИ

	У Конвертибилним маркама Година који се завршава 31. децембра	
	2022.	2021.
Нето добитак обрачунског периода	85,023,971	73,182,342
Просјечан пондерисан број издатих акција	491,383,755	491,383,755
Зарада по акцији (основна и разријеђена)	0.1730	0.1489

Обавезе за преостале неисплаћене дивиденде акционарима на дан 31. децембра 2022. године износе 109,012,126 Конвертибилних марака (31. децембар 2021. године: 62,796,866 Конвертибилних марака).

39. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ

Судски спорови

Група се повремено јавља као тужена страна у споровима које физичка и правна лица воде против Групе. Процијењене потенцијалне обавезе Групе по судским споровима у којима је Група тужена страна на дан 31. децембра 2022. године износе укупно 53,523,463 Конвертибилне марке, не укључујући ефекте потенцијалних затезних камата и трошкова судских спорова.

Најзначајнији спор је онај у којем се као тужилац јавља *Crumb group* д.о.о. Бијељина у износу од 42 милиона Конвертибилних марака. Управа користи правне савјете за горе наведени спор, на основу којих вјерује да је вјероватноћа негативног исхода по Друштво мала, с обзиром на чињеницу да не постоји ваљан правни основ за наведени спор.

Увјерење о неоснованости тужбеног захтјева усмјереног против Друштва, Управа темељи на чињеницама да су у овом случају надлежни органи, у законом предвиђеном поступку, већ утврдили да противправности на страни Друштва није било. Управа, даље, не очекује да ће коначан исход наведеног спора значајно угрозити материјално-финансијско пословање Друштва. На основу наведених чињеница Друштво није евидентирало резервисања по основу датог спора, нити сматра да су даља објелодањивања неопходна. Руководство Друштва процјењује да неће настати материјално значајни губици по основу исхода преосталих судских спорова у току, изнад износа за који је већ извршено резервисање.

40. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ

40.1. Управљање ризиком капитала

Циљ управљања капиталом је да Група задржи способност да настави са својим пословањем у неограниченом периоду у предвидивој будућности, како би очувала оптималну структуру капитала са циљем да смањи трошкове капитала, а акционарима обезбиједи дивиденде, док истовремено Група прати капитал на основу коефицијента задужености.

Менаџмент Групе прегледа структуру капитала по потреби. На основу тог прегледа Група уравнотежава структуру капитала преко нових дугорочних инвестиција, као и узимања нових кредита или откупа постојећих. Цјелокупна стратегија Групе за управљање капиталом је непромијењена.

40.1.1. Рацио укупне задужености према капиталу

Показатељи задужености Групе са стањем на крају године били су сљедећи:

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Задуженост (а)	262,886,205	303,033,398
Готовина и готовински еквиваленти	(24,604,033)	(20,807,916)
Нето задуженост	**238,282,172**	**282,225,482**
Капитал (б)	679,002,177	678,668,336
Рацио укупног дуговања према капиталу	35.09%	41.59%

(а) Задуженост се односи на дугорочне кредитне обавезе, као и текућа доспијећа дугорочних кредитних обавеза.

(б) Капитал укључује акцијски капитал, резерве, нераспоређени добитак и губитке од финансијске имовине мјерене по фер вриједности кроз остали укупни резултат.

40.1.2. Значајне рачуноводствене политике у вези са финансијским инструментима

Значајне рачуноводствене политике и усвојена начела, укључујући критеријум за признавање, основе мјерења и основе признавања прихода и расхода за сваку категорију финансијске имовине, финансијских обавеза и капитала, детаљније су објашњене у *Напомени 3* уз консолидоване финансијске извјештаје.

40.2. Категорије финансијских инструмената

Категорије финансијских инструмената на дан 31. децембра 2022. и 31. децембра 2021. године су приказане у наредној табели:

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Финансијска имовина чија се фер вриједност мјери по амортизованом трошку	119,594,524	109,241,037
Финансијске обавезе по амортизованој вриједности	640,054,485	617,258,236

40. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (Наставак)

40.3. Циљеви управљања финансијским ризицима

У свом редовном пословању, Група је, у различитом обиму, изложена одређеним финансијским ризицима, и то: тржишном ризику (који обухвата ризик од промјене курса страних валута, ризик од промјене каматних стопа и ризик од промјене цијена), ризику ликвидности и кредитном ризику. Управљање ризицима у Групи је усмјерено на минимизирање потенцијалних негативних утицаја на финансијско стање и пословање Групе у ситуацији непредвидивости финансијских тржишта. Управљање ризицима дефинисано је рачуноводственим политикама Групе.

У години која се завршава 31. децембра 2022. године, Група није ступала у трансакције са изведеним финансијским инструментима (дериватима), као што су свопови каматних стопа или форварди.

(1) Тржишни ризик

(а) Ризик од промјене курса страних валута

Иако дио својих трансакција Група обавља у страним валутама, менаџмент Групе сматра да Група није значајно изложена ризику од промјене курса страних валута приликом пословања у земљи и иностранству, јер углавном обавља своје пословне трансакције у локалној валути (Конвертибилна марка), као и у EUR за који је Конвертибилна марка везана фиксним валутним курсом (1 EUR = 1.95583 Конвертибилне марке).

У складу са наведеним, менаџмент Групе није вршио анализу осјетљивости на промјене курса страних валута, изузев за промјене USD, јер има одређене обавезе у тој страној валути.

Књиговодствена вриједност финансијске имовине и обавеза Групе у страним валутама на дан извјештавања је сљедећа:

У Конвертибилним маркама

	Имовина		**Обавезе**	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**	**31. децембар 2022.**	**31. децембар 2021.**
EUR	22,445,768	22,631,527	236,264,014	193,893,008
USD	4,053,879	449,861	13,591,455	5,141,683
CHF	2,994	2,703	-	-
GBP	313	58	275	-
HRK	-	2,249	-	-
RSD	215,074	283,419	-	-
SEK	200	163	-	-
DKK	549	549	-	-
	26,718,777	23,370,529	249,855,744	199,034,691

Анализа осјетљивости

Анализа осјетљивости на промјене курса страних валута је урађена највећим дијелом на USD, и одређена на основу изложености ризику промјене курса страних валута на крају извјештајног периода.

Уколико би се курс страних валута повећао/смањио за 10%, нето добитак Групе за годину која се завршава 31. децембра 2022. године био би већи/мањи за износ од 40,148 Конвертибилних марака (упоредни податак у 2021. години: 28,837 Конвертибилних марака).

40. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (Наставак)

40.3. Циљеви управљања финансијским ризицима (Наставак)

(1) Тржишни ризик (Наставак)

(б) Ризик од промјене каматних стопа

Група је изложена разним ризицима који, кроз ефекте промјена висине тржишних каматних стопа, дјелују на њен финансијски положај и токове готовине. С обзиром да Група нема значајну каматоносну имовину, приходи Групе су у значајној мјери независни од промјене тржишних каматних стопа.

Ризик Групе од промјена каматних стопа проистиче првенствено из обавеза по основу примљених дугорочних кредита. Кредити примљени по промјенљивим каматним стопама излажу Групу каматном ризику токова готовине, док кредити примљени по фиксним каматним стопама излажу Групу ризику промјене фер вриједности каматних стопа.

Током године која се завршава 31. децембра 2022. године, највећи дио обавеза по кредитима био је са варијабилном каматном стопом, која је везана за EURIBOR. Обавезе по кредитима са промјенљивим каматним стопама су највећим дијелом у страној валути (EUR).

Група врши анализу изложености ризику од промјене каматних стопа на динамичкој основи узимајући у обзир алтернативне изворе финансирања и рефинансирања, прије свега за дугорочне обавезе, јер оне представљају најзначајнију каматоносну позицију. Група још увијек не врши своп промјенљиве за фиксну каматну стопу или обрнуто, али предузима одговарајуће мјере ради обезбјеђења кредита од банака под повољнијим условима.

Анализа осјетљивости

Анализа осјетљивости на промјене каматних стопа је одређена на основу изложености каматних стопа недеривативних инструмената на крају извјештајног периода. За промјенљиве каматне стопе обавеза, анализа је припремљена под претпоставком да је неизмирени износ обавеза на крају извјештајног периода био неизмирен у току цијелог извјештајног периода.

У случају да је каматна стопа на обавезе по новчаним и робним кредитима у току извјештајног периода била већа/мања за 10%, уз остале непромијењене варијабле, нето добитак Групе за годину која се завршава 31. децембра 2022. године био би мањи/већи за износ од 681,984 Конвертибилних марака (за годину која се завршава 31. децембра 2022. године: 617,419 Конвертибилних марака) као резултат већег/мањег расхода камата.

(в) Ризик од промјене цијена капитала

Током извјештајног периода од годину дана који се завршава 31. децембра 2022. године, Група је изложена одређеном ризику од промјена цијена власничких хартија од вриједности. Наведена улагања се држе више за стратегијске сврхе, него за сврхе дневног трговања, и њима се активно не тргује.

40. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (Наставак)

40.3. Циљеви управљања финансијским ризицима (Наставак)

(2) Ризик ликвидности

Управљање ликвидношћу је централизовано на нивоу Групе. За управљање ризиком ликвидности одговоран је менаџмент Групе који је успоставио одређене процедуре у вези са дугорочним и краткорочним управљањем ризиком ликвидности.

Група располаже довољним износом високо ликвидних средстава (готовина и готовински еквиваленти), као и континуираним приливом новчаних средстава од реализације услуга који омогућава да своје обавезе измирује у року доспијећа.

Група не користи финансијске деривате.

У циљу управљања ризиком ликвидности, Група је усвојила финансијске политике којима је дефинисана дисперзија у нивоима одлучивања приликом набавке одређених добара/услуга. Ова дисперзија је обезбијеђена утврђивањем лимита до којих поједина лица или органи у Групи одлучују о некој набавци.

Рочност доспијећа финансијске имовине и обавеза Групе на дан 31. децембра 2022. и 31. децембра 2021. године:

Финансијска имовина — **У Конвертибилним маркама**

31. децембар 2022.	**До 3 мјесеца**	**3-12 мјесеци**	**1-2 године**	**2-5 година**	**преко 5 година**	**Укупно**
Без камата						
-Кредити и потраживања (укључујући готовину и готовинске еквиваленте)	118,845,628	-	-	-	-	118,845,628
Са фиксном каматном стопом						
-Фер вриједност по амортизованом трошку	43,612	144,408	34,318	103,355	206,092	531,785
Укупно	**118,889,240**	**144,408**	**34,318**	**103,355**	**206,092**	**119,377,413**
31. децембар 2021.						
Без камата						
-Кредити и потраживања (укључујући готовину и готовинске еквиваленте)	107,539,282	-	-	-	-	107,539,282
Са фиксном каматном стопом						
-Фер вриједност по амортизованом трошку	1,158,729	190,452	35,965	103,355	225,177	1,713,678
Укупно	**108,698,011**	**190,452**	**35,965**	**103,355**	**225,177**	**109,252,960**

40. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (Наставак)

40.3. Циљеви управљања финансијским ризицима (Наставак)

(2) Ризик ликвидности (Наставак)

У Конвертибилним маркама

Финансијске обавезе 31. децембар 2022.	До 3 мјесеца	3-12 мјесеци	1-2 године	2-5 година	преко 5 година	Укупно
Остале обавезе по амортизованом трошку						
-Без камата	235,004,534	65,084,575	18,068,588	16,286,562	-	334,444,259
-Инструменти по варијабилној каматној стопи	11,340,624	61,316,509	73,566,734	137,611,161	1,503,794	285,338,822
-Инструменти по фиксној каматној стопи	3,961,653	14,301,932	10,519,866	16,407,899	7,222,628	52,413,978
Укупно	**250,306,811**	**140,703,016**	**102,155,188**	**170,305,622**	**8,726,422**	**672,197,059**
31. децембар 2021.						
Остале обавезе по амортизованом трошку						
-Без камата	172,605,655	34,314,939	24,059,702	32,976,078	-	263,956,374
-Инструменти по варијабилној каматној стопи	27,301,939	78,892,373	91,755,557	99,364,789	8,925,537	306,240,195
-Инструменти по фиксној каматној стопи	3,460,297	13,693,555	16,911,794	20,131,992	6,846,811	61,044,449
Укупно	**203,367,891**	**126,900,867**	**132,727,053**	**152,472,859**	**15,772,348**	**631,241,018**

Преглед доспијећа финансијских инструмената (имовине и обавеза) је направљен на основу недисконтованих новчаних токова финансијске имовине и обавеза, укључујући и камате на ту имовину које ће бити зарађене (осим на средства за која Група очекује да ће се новчани ток појавити у другом периоду), односно на основу најранијег датума када се од Групе може тражити да плати насталу обавезу.

Износи укључени у претходне табеле за финансијске инструменте (имовину и обавезе) по варијабилним каматним стопама могу бити предмет промјене уколико се промјене у варијабилним каматним стопама буду разликовале од процијењених каматних стопа утврђених на крају извјештајног периода.

(3) Кредитни ризик

Кредитни ризик се односи на ризик да друга страна неће испунити своје уговорне обавезе према Групи, што ће резултовати финансијским губитком Групе. Група је усвојила политике у вези са праћењем кредитне способности партнера, као и захтијевања одређених обезбјеђења (колатерала), у случајевима гдје је то могуће, а у циљу смањивања ризика од потенцијалних финансијских губитака насталих неиспуњавањем одређених уговорних обавеза.

Кредитни ризик настаје код потраживања од правних и физичких лица, готовине и готовинских еквивалената, депозита у банкама и финансијским институцијама, као и преузетих обавеза.

Група је изложена кредитном ризику у ограниченој мјери. Обезбјеђење од кредитног ризика успостављено је предузимањем одређених мјера и активности на нивоу Групе. У случају неблаговременог измиривања обавеза корисника услуга према Групи, истима се онемогућава даље коришћење услуга.

Поред тога, Група нема значајну концентрацију кредитног ризика у вези са потраживањима, јер има велики број међусобно неповезаних купаца са појединачно малим износима дуговања. Поред онемогућавања даљег коришћења услуга, користе се и сљедећи механизми наплате: репрограмирање дуга, компензације са правним лицима, утужења, вансудска поравнања и остало.

Наплата кредита датих запосленима у Групи се обезбјеђује кроз административне забране, односно умањење плата за адекватан износ рата, док запослени који напуштају Групу, уговором регулишу начин исплате преосталог дијела износа кредита у тренутку одласка из Групе.

40. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (Наставак)

40.3. Циљеви управљања финансијским ризицима (Наставак)

(3) Кредитни ризик (Наставак)

У циљу минимизирања кредитног ризика, Група је развила и одржавала оцјену кредитног ризика Групе како би категоризовала изложености према степену ризика неиспуњавања обавеза. Информације о кредитном рејтингу пружају доступне независне рејтинг агенције, у случају да нису доступне, Група користи друге јавно доступне финансијске информације и властите податке о трговању Групе како би оцијенили своје главне купце и остале дужнике. Изложеност Групе и кредитни рејтинг уговорених страна се континуирано прате и укупна вриједност закључених трансакција се шири међу одобреним партнерима.

Тренутни оквир за оцјену кредитног ризика Групе састоји се од сљедећих категорија:

Категорије	Опис	Основе за признавање очекиваних кредитних губитака
Приходујући	Уговорена страна има низак ризик од неиспуњавања обавеза и нема доспјеле износе	12-мјесечни очекивани кредитни губици
Сумњива	Износ је у кашњењу >30 дана или је дошло до значајног повећања кредитног ризика од почетног признавања	Животни вијек очекиваног кредитног губитка – без исправке
Неиспуњење обавезе	Износ је у кашњењу >60 дана или постоје докази који указују на то да је имовину потребно умањити	Животни вијек очекиваног кредитног губитка – са исправком
Отпис	Постоје докази који указују да је дужник у озбиљним финансијским потешкоћама и да Група нема реалне изгледе за опоравак	Отписани износ

Табеле у наставку приказују кредитни квалитет финансијских средстава Групе, уговорених средстава и уговора о финансијским гаранцијама, као и максималну изложеност Групе кредитном ризику према оцјенама за кредитни ризик.

31. децембар 2022.	Напомена	Екстерна класифи-кација	Интерна класифи-кација	12-мјесечни или очекивани животни вијек кредитног губитка	Бруто износ	Исправка вриједности	Нето износ
Дугорочна потраживања и кредити	16	Н/П	Приходујући и неприходујући	Животни вијек	529,738	26,728	503,010
Купци	20	Н/П	Приходујући и неприходујући	Животни вијек	161,295,767	68,298,181	92,997,586
Друга потраживања	21	Н/П	Приходујући и неприходујући		2,047,366	549,518	1,497,848
Готовина и готовински еквиваленти	25	Н/П	Приходујући		24,594,033	-	24,594,033
Финансијска средства која се накнадно вреднују по амортизованој вриједности	17	Н/П	Приходујући		2,047	-	2,047
					188,468,951	**68,874,427**	**119,594,524**

40. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (Наставак)

40.3. Циљеви управљања финансијским ризицима (Наставак)

(4) Фер вриједност

Фер вриједност финансијских средстава која нису вреднована по фер вриједностима

Изузев као што је наведено у наредним табелама, менаџмент Групе сматра да књиговодствена вриједност финансијских средстава и финансијских обавеза, признатих у приложеним консолидованим финансијским извјештајима, апроксимира њиховој фер вриједности.

	31. децембар 2022.		31. децембар 2021.	
	Књиговодствена вриједност	**Фер вриједност**	**Књиговодствена вриједност**	**Фер вриједност**
Финансијска имовина:				
Финансијска имовина чија се фер вриједност мјери по амортизованом трошку	1,647	1,413	12,478	11,974
Укупно	**1,647**	**1,413**	**12,478**	**11,974**

Претпоставке које су коришћене за процјену тренутне тржишне вриједности финансијских средстава/обавеза су сљедеће:

- За краткорочне пласмане, позајмице и обавезе, књиговодствена вриједност је приближна фер вриједности због њиховог кратког рока доспијећа.
- За дугорочне пласмане и обавезе за израчунавање фер вриједности користи се метод дисконтовања будућих новчаних токова по тренутној тржишној каматној стопи, која је на располагању Групи за сличне финансијске инструменте.
- За хартије од вриједности расположиве за продају којима се тргује на активном тржишту израчунавање фер вриједности се врши на основу посљедње тржишне цијене наведених хартија од вриједности.

41. ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕГМЕНТИМА

41.1. Информације о сегментима

На дан 31. децембра 2022. године, извјештајни сегменти Групе, у складу са МСФИ 8, су сљедећи:

1. Фиксна мрежа, и
2. Мобилна мрежа.

41.2. Приходи и резултати сегмената

Приходи и резултати сегмената у години која се завршава 31. децембра 2022. године дати су у прегледу који слиједи:

У Конвертибилним маркама

31. децембар 2022. године	**Фиксна мрежа**	**Мобилна мрежа**	**Укупно**
Приходи од продаје робе и услуга	235,350,434	264,081,956	499,432,390
Остали пословни приходи	23,257,750	8,448,605	31,706,355
Интерни обрачун између сегмената	81,656,228	34,103,571	115,759,799
Трошкови материјала, робе и везаних услуга	(14,975,817)	(42,816,681)	(57,792,498)
Трошкови запослених	(49,851,772)	(42,180,549)	(92,032,321)
Трошкови амортизације	(92,950,132)	(44,242,188)	(137,192,320)
Трошкови производних услуга	(58,554,892)	(44,126,062)	(102,680,954)
Остали пословни расходи	(14,432,351)	(21,531,803)	(35,964,154)
Финансијски приходи - каматоносни	330,236	298,633	628,869
Финансијски приходи - остали	1,094,003	528,258	1,622,261
Обезвређење финансијских средстава	(1,406,445)	(1,309,252)	(2,715,697)
Финансијски расходи	(5,557,124)	(4,998,510)	(10,555,634)
Интерни обрачун између сегмената	(34,103,571)	(81,656,228)	(115,759,799)
Учешће у резултату придружених друштава	413,177	463,683	876,860
Добитак прије опорезивања	**70,269,724**	**25,063,433**	**95,333,157**
Порез на добитак	(7,598,864)	(2,710,322)	(10,309,186)
Нето добитак	**62,670,860**	**22,353,111**	**85,023,971**

41. ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕГМЕНТИМА (Наставак)

41.2. Приходи и резултати сегмената (Наставак)

Приходи и резултати сегмената у години која се завршава 31. децембра 2021. године дати су у прегледу који слиједи:

У Конвертибилним маркама

31. децембар 2021. године	**Фиксна мрежа**	**Мобилна мрежа**	**Укупно**
Приходи од продаје робе и услуга	242,249,077	256,008,692	498,257,769
Остали пословни приходи	9,774,046	9,432,630	19,206,676
Интерни обрачун између сегмената	72,173,834	32,352,771	104,526,605
Трошкови материјала, робе и везаних услуга	(22,193,224)	(44,435,768)	(66,628,992)
Трошкови запослених	(48,961,112)	(37,954,830)	(86,915,942)
Трошкови амортизације	(87,270,349)	(45,750,798)	(133,021,147)
Трошкови производних услуга	(71,922,167)	(35,719,411)	(107,641,578)
Остали пословни расходи	(11,896,853)	(18,199,431)	(30,096,284)
Финансијски приходи - каматоносни	437,986	332,997	770,983
Финансијски приходи - остали	131,286	124,423	255,709
Обезвређење финансијских средстава	(3,274,189)	(2,792,936)	(6,067,125)
Финансијски расходи	(4,523,731)	(4,470,341)	(8,994,072)
Интерни обрачун између сегмената	(32,352,771)	(72,173,834)	(104,526,605)
Учешће у резултату придружених друштава	1,345,955	1,422,361	2,768,316
Добитак прије опорезивања	**43,717,788**	**38,176,525**	**81,894,313**
Порез на добитак	(4,617,345)	(4,094,626)	(8,711,971)
Нето добитак	**39,100,443**	**34,081,899**	**73,182,342**

Приходи и резултати сегмената приказани у претходним табелама (за годину која се завршава 31. децембра 2022. и 31. децембра 2021. године) представљају приходе генерисане од продаје екстерним купцима. Приходи између сегмената у току периода су елиминисани.

Рачуноводствене политике извјештајних сегмената су идентичне као и рачуноводствене политике Групе описане у *Напомени 3*.

Добитак сегмента представља профит сваког сегмента, са укљученом алокацијом свих трошкова и то на бази прихода остварених од стране сваког сегмента посебно. То представља критеријум по којем се извјештава према руководиоцима надлежним за доношење кључних одлука, у циљу алокације адекватних ресурса сегментима, као и анализе њихових резултата.

Приходи Групе од главних услуга су детаљно приказани у *Напомени 5* уз консолидоване финансијске извјештаје.

41. ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕГМЕНТИМА (Наставак)

41.3. Капитална улагања сегмената

Капитална улагања сегмената у току године која се завршава 31. децембра 2022. године и 31. децембра 2021. године су сљедећа:

	У Конвертибилним маркама		
	Фиксна мрежа	**Мобилна мрежа**	**Укупно**
31. децембар 2022. године			
Капитална улагања *(Напомене 12 и 13)*	83,784,048	57,568,573	**141,352,621**
31. децембар 2021. године			
Капитална улагања *(Напомене 12 и 13)*	126,776,379	45,480,443	**172,256,822**

Капитална улагања обухватају набавке нематеријалних улагања, некретнина и опреме у току извјештајног периода.

42. ПОРЕСКИ РИЗИЦИ

Република Српска и Босна и Херцеговина тренутно имају више закона који регулишу разне порезе уведене од стране надлежних органа. Порези који се плаћају укључују порез на додату вриједност, порез на добитак и порезе на плате (социјалне порезе), заједно са другим порезима. Поред тога, закони којима се регулишу ови порези нису били примјењивани дуже вријеме за разлику од развијенијих тржишних привреда; док су прописи којим се врши имплементација ових закона често нејасни или не постоје.

Сходно томе, у погледу питања везаних за пореске законе ограничен је број случајева који се могу користити као примјер. Често постоје разлике у мишљењу међу државним министарствима и организацијама везано за правну интерпретацију законских одредби што може довести до неизвјесности и сукоба интереса. Пореске пријаве, заједно са другим областима законског регулисања (на примјер, питања царина и девизне контроле) су предмет прегледа и контрола од више овлашћених органа којима је законом омогућено прописивање јако строгих казни и затезних камата.

Тумачење пореских закона од стране пореских власти у односу на трансакције и активности Групе могу се разликовати од тумачења менаџмента. Као резултат изнесеног, трансакције могу бити оспорене од стране пореских власти и Групи може бити одређен додатни износ пореза, казни и камата. У складу са Законом о Пореској управи Републике Српске, период застарјелости пореске обавезе је пет година. То практично значи да пореске власти имају права да одреде плаћање неизмирених обавеза у року од пет година од тренутка када је обавеза настала. Ове чињенице утичу да порески ризик у Републици Српској и Босни и Херцеговини буде значајнији од оног у земљама са развијенијим пореским системом.

Поред наведеног, Група има значајне трансакције са повезаним правним лицима. Иако менаџмент Групе сматра да Група посједује довољну и адекватну пратећу документацију у вези са трансферним цијенама, постоји неизвјесност да се захтјеви и тумачења пореских и других органа разликују од тумачења менаџмента. Менаџмент Групе сматра да евентуална различита тумачења неће имати материјално значајних посљедица по консолидоване финансијске извјештаје Групе.

43. ТЕКУЋА ЕКОНОМСКА СИТУАЦИЈА И ЊЕН УТИЦАЈ НА ПОСЛОВАЊЕ ГРУПЕ

И у току 2022. године, свјетске економије су се наставиле опорављати од рецесије коју је проузроковала пандемија изазвана коронавирусом, али је због актуелне ситуације у свијету дошло и до повећања стопа инфлације и пооштравања монетарне политике. Економија БиХ, као и економије других земаља у окружењу се суочавају са комбинацијом нових изазова које се огледају кроз раст цијена енергената, успоравањем глобалног и економског раста који се директно одражава и на њихов раст. Група редовно прати дешавања у свијету и окружењу, те спроводи све неопходне мјере како би минимизирало утицај на пословање Групе. На дан издавања ових финансијских извештаја Група и даље испуњава своје обавезе, те континуирано пружа услуге својим клијентима.

44. ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ

Средњи курсеви за девизе, утврђени на међубанкарском тржишту девиза, примијењени за прерачун девизних позиција извјештаја о финансијском положају у Конвертибилне марке, за поједине главне валуте су били сљедећи:

	У Конвертибилним маркама	
	31. децембар 2022.	**31. децембар 2021.**
Евро (EUR)	1.95583	1.95583
Динар (RSD)	0.01667	0.01664
Амерички долар (USD)	1.83371	1.72563
Швајцарски франак (CHF)	1.98622	1.88732

BDO d.o.o. Banja Luka
Ive Andrića 15
78000 Banja Luka
Republika Srpska, BiH
Tel: +387 51 225 011
Fax: +387 51 225 012

www.bdo.ba